

sreda, 06.04.2005.

[Otvorena sednica]

[Optuženi je ušao u sudnicu]

... Početak u 14.21h

SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju otvara zasedanje.

Izvolite sesti.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodo sekretar, molim da najavite predmet.

SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Ovo je predmet broj IT-00-39-T, *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, gospodo sekretar. Dobar dan svima. Gospodo Loukas, malo sam iznenađen jer smo gospodina Stewarta jučer videli i on je vodio prvi deo ispitivanja gospodina Trbojevića. Pošto se obično ne smenjuju ispitivači usred svedočenja, o čemu se radi?

GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Moram reći da je i meni ovo bilo pomalo iznenađenje. Znam da je to neuobičajeno, no gospodinu Stewartu je trebalo malo vremena da se pripremi za unakrsno ispitivanje, pa je zamolio da ja dođem danas u sudnicu kako bismo mogli da izbalansiramo posao koji imamo van sudnice sa ovim koji imamo u sudnici. Također bi htela da kažem da sam juče primetila iz transkripta da je bilo nečega što se očekivalo... Očekivao se odgovor od

1 Odbrane. To se odnosi na 031 *et al.* i odgovor na to ćemo podneti bilo danas ili
2 sutra, da znate samo da radimo na tome.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, mislim da je rok bio prošle nedelje,
4 no ukoliko to bude danas ili sutra podneseno to je sasvim prihvatljivo.

5 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Hvala, časni sudija. Druga stvar je:
6 mislim da ste se raspitivali za još nešto u vezi sa članom 92*bis*, ako sam dobro
7 razumela transkript.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Drugo što sam ja hteo da znam je da li
9 ćemo od Odbrane dobiti odgovor na dodatne informacije koje je Tužilaštvo dalo u
10 vezi sa svedocima 92*bis*?

11 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da. Ja sam zamoljena da to razjasnim
12 malo. Da li Vi mislite pri tome, časni sudija, na onaj poverljivi prilog koji je
13 dodat, koji je išao uz podnesak Tužilaštva na koji smo mi odgovorili 24.
14 februara ili je ovo neki novi podnesak Tužilaštva?

15 [Pretresno veće i sudski savetnik većaju]

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Podnesak o kome Vi govorite je isti onaj
17 na koji smo mi mislili, no podnesen je još jedan dodatni podnesak koji je
18 prikačen tom prvom podnesku.

19 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] U redu. Onda Vas molim samo, odnosno,
20 zamolila bih Tužilaštvo da nam dâ jednu kopiju toga kako bismo odgovorili što
21 pre na to.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, u protivnom bismo Vam mi pomogli.

1 U redu. I na kraju, gospodin Stewart je juče zatražio više vremena za
2 odgovor Odbrane, s obzirom na dalje unakrsno ispitivanje gospodina Bjelobrka, i
3 mi toj molbi nismo udovoljili.

4 Naime, Raspravno veće nije sklono da ponovo pozove gospodina Bjelobrka.
5 Naravno, osim u slučaju da je ispitivanje gospodina Bjelobrka od ključnog
6 značaja za utvrđivanje njegove uverljivosti kao svedoka i ukoliko je to bitno za
7 Raspravno veće. Prema tome, ukoliko ne budete podneli još neke dodatne argumente
8 u vezi sa pitanjima koja želite da pokrenete na tom dodatnom unakrsnom
9 ispitivanju, Raspravno veće će sačekati do petka, ali ne više od toga.

10 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, moram samo da kažem da je to
11 nešto u čemu direktno gospodin Stewart učestvuje, čime se on bavi i ja ću njemu
12 preneti ovo što ste Vi upravo sada rekli i pretpostavljam da to znači da Vi još
13 uvek niste doneli konačnu odluku u vezi sa tim pitanjem, već da očekujete da mi
14 damo dodatne argumente, odnosno gospodin Stewart da dâ nove argumente.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, nije to tako. Na kraju ispitivanja
16 gospodina Bjelobrka bilo je nekoliko pitanja koja su ostala nerešena. Uglavnom
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 smo sva ta pitanja dotakli i nastojali da se pronađe rešenje s obzirom na
2 formulaciju izjave i na kraju mi takvo rešenje nismo pronašli, pa sam poslao
3 strane da i dalje vode razgovor o tome kako bi se videlo da li se može pronaći
4 neko rešenje. Koliko sam shvatio, procesne stranke su uspele da se nagode oko
5 mnogih elemenata, ali ne svih. Tada sam ja zatražio da Odbrana objasni
6 Raspravnom veću koja su to pitanja koja su ostala nerešena u tom trenutku i
7 mislim da smo do sada već dva puta davali rokove za taj odgovor.

8 A sada se nalazimo u drugoj situaciji. Raspravno veće, na osnovu onih
9 materijala koje je do sada primilo, ne može da uvaži, odnosno ne vidi značaj
10 nekih od tih pitanja – kako je to iznela Odbrana – osim ukoliko nam se na to
11 izričito ne ukaže. Prema tome, mi ćemo nastaviti sa radom, mi nećemo o tome
12 doneti odluku pre petka i to do kraja prve pauze u petak.

13 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] U redu. To sam razumela. Prema tome,
14 gospodin Stewart ima šanse da još uvek podnese svoje argumente od sada pa do tog
15 trenutka.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ukoliko to želi mora to učiniti do
17 tog roka, a posle toga će biti kasno.

18 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Hvala.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, da li ste Vi spremni
2 da nastavite sa glavnim ispitivanjem svedoka?

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Da.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U tom slučaju molim poslužiteljicu da
5 dovede gospodina Trbojevića u sudnicu.

6 [Svedok je ušao u sudnicu]

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine Trbojeviću. Molim
8 Vas sedite.

9 SVEDOK: MILAN TRBOJEVIĆ [nastavak]

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Trbojeviću, hteo bih da Vas
11 podsetim da još uvek podležete onoj svečanoj izjavi koju ste dali o svom
12 svedočenju. I također želim da Vas podsetim da ukoliko strahujete da biste
13 odgovorom na neka od pitanja mogli sebe inkriminisati da ne morate odgovoriti na
14 to pitanje, a Sud će u tom slučaju doneti odluku o tome da li će Vas prisiliti
15 da odgovorite na to pitanje ili ne. Ukoliko budete prisiljeni da odgovorite na
16 pitanje, u takvim okolnostima odgovor koji biste dali ne može biti upotrebljen
17 protiv Vas.

18 Ovo je samo radi informacije i mislim da nije potrebno da naglašavam da
19 je Raspravno veće do sada Vas već jednom zvanično upozorilo u toku Vašeg
20 svedočenja i nadamo se da nećemo morati da Vas na to ponovo podsećam.

21 Gospodine Tieger, izvolite.

22 Ispituje g. Tieger: [nastavak]

23 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

24 G. TIEGER: [simultani prevod]

1 P: Dobar dan, gospodine Trbojević. Počet ćemo sa radom danas, dokumentom
2 pod oznakom 100, u registratoru broj 3.

3 O: Dobar dan.

4 P: Gospodine Trbojeviću, dok traže taj dokument, ja ću samo reći da se
5 radi o izveštaju i Vi ste već imali prilike da ga juče vidite kada ste
6 pregledali izveštaje da biste utvrdili da li je jedan od njih izveštaj koji je
7 napravio Avlijaš, a koga ste se prisetili da ste ga u nekom trenutku videli. I,
8 ako se dobro sećam, kada ste pogledali ovaj izveštaj rekli ste nam da to nije
9 taj izveštaj o kome ste Vi ranije govorili.

10 O: Tako je.

11 P: Recite nam, kada ste prvi put videli taj izveštaj?

12 O: Pitate me za ovaj izvještaj ili za ovaj što ja kažem da to nije taj?

13 P: Govorim o izveštaju koji se nalazi pred Vama, no ne znam da li imate
14 celi izveštaj. Ako samo gledate tu jednu stranicu, to nije to. Ja govorim o
15 sledećem, gospodine: to je pismo od ministra Momčila Magdića predsedniku
16 Predsedništva, predsedniku Republike Srpske, premijeru, odnosno predsedniku
17 Vlade Republike Srpske u kome se kaže da je priložen izveštaj, a taj izveštaj je
18 izveštaj Ministarstvu pravosuđa i uprave.

19 GDA LOUKAS: [simultani prevod] Samo da kažem, ne znam da li su i ostali
20 u sudnici u istoj situaciji u kojoj sam i ja. Pod tabulatorom 100 ja imam samo

1 to pismo, a ne i izveštaj.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, mislim da ste juče taj izveštaj
3 dostavili naknadno. Prema tome, gospođu Loukas, zato nije u Vašem regulatoru,
4 no ako Vam je potreban mislim da će Vam predstavnik Sekretarijata, odnosno
5 Tužilaštva, dati primerak toga. Eto sada svi pomažu, vidite gospođu Loukas?

6 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pa divno, časni Sude.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je to bilo za svedoka ili za
8 gospođu Loukas?

9 Da li svedok ima primerak na B/H/S-u i gospodin Krajišnik?

10 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Nema nikakvih problema izgleda, časni
11 Sude.

12 G. TIEGER: [simultani prevod]

13 P: Gospodine Trbojeviću, pogledajte par trenutaka taj izveštaj. Koliko
14 sam shvatio, imali ste propratno pismo, ali ne izveštaj.

15 O: Da. Juče sam gledao ovaj izvještaj.

16 P: Tako je. Mislim da sam to i rekao u uvodnom komentaru pre nego što je
17 taj dokument stavljen pred Vas. No, moje pitanje je kada ste prvi puta videli
18 ovaj izveštaj? Možete li nam reći kada je to bilo?

19 O: Ja, ne mogu Vam to reći. Nemam u svojem sećanju da smo to... Vidim da
20 je datum oktobar 1992. godine. Ja ne znam da sam ga gledao mada je dostavljen
21 predsedniku Vlade, ne isključujem uopšte mogućnost da je prošao kroz moje ruke.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim Vas da sada zadržite taj primerak, a pogledajte dokument pod
2 oznakom 46 koji će Vam biti predložen. To je iz registratora 1, 57. sednica Vlade
3 od 27. oktobra 1992. godine.

4 Gospodine Trbojeviću, iz zapisnika se vidi da je ovim sastankom
5 predsedavao doktor Đerić, a da ste i Vi bili prisutni kao jedan od prisutnih,
6 što se navodi u prvom pasusu. Molim Vas da pogledate tačku dnevnog reda broj 22.

7 O: Vidim.

8 P: Ta tačka dnevnog reda, dakle 22, kaže da je Momčilo Mandić, ministar
9 pravosuđa i uprave, obavestio Vladu o situaciji u Republici Srpskoj, odnosno u
10 logorima i sabirnim centrima u Republici Srpskoj. Zatim se nastavlja:

11 "Zaključuje se da postojeći nelegalni logori i sabirni centri moraju biti
12 raspušteni što pre. Postojeće kaznene institucije koje su legalno formirane u
13 velikim centrima u Republici Srpskoj treba da budu korišćeni kako bi se
14 zatvorenici podvrgnuli legalnom tretmanu."

15 PREVODILAC: Prevodilac napominje da nema tekst pred sobom.

16 G. TIEGER: [simultani prevod]

17 P: Ako pogledamo opis gospodina Manića, teme o kojoj je reč, odnosno
18 situacije u logorima u Republici Srpskoj i sabirnim centrima i jezik koji je
19 upotrebljen u pismu i u naslovu ovog izveštaja, da li možemo da se saglasimo da
20 je ovaj izveštaj pod tabulatorom 100 osnova za ovaj izveštaj koji je podneo
21 gospodin Mandić na 57. sednici Vlade?

22 O: Mislim da to proizlazi sasvim iz ovog.

23 P: Pošto ste pogledali zapisnik sa sednice i tu tačku dnevnog reda, da
24 li Vam to pomaže da se priselite vremena kada ste prvi put videli ovaj izveštaj?

1 O: Okto... moglo je biti samo između 22. oktobra i 17. novembra, mislim.

2 P: Ja gledam ovih nekoliko datuma na dokumentu. Sâm dokument je
3 podnesen, odnosno momenat kada je gospodin Mandić to poslao u pismu je 22.
4 oktobar, a sednica Vlade je bila održana 27. oktobra 1992. godine, a čini se da
5 je zapisnik napisan 17. novembra. Da li ste Vi, dakle, hteli da kažete da ste
6 taj dokument mogli videti samo između 27. oktobra i 17. novembra?

7 O: Da. Da, da. I 27. oktobra.

8 P: Zaključak koji je Vlada tu iznela da se imaju što preraspustiti ti
9 nelegalni logori i sabirni centri, možete li nam reći na koje to centre,
10 ilegalne logore i sabirne centre misli gospodin Mandić u svojim zaključcima koje
11 podnosi Vladi?

12 O: Pa verovatno se to vidi iz ovog izveštaja, iz ove informacije
13 njegove. Legalna mjesta gdje je neko mogao biti lišen slobode mogli su biti samo
14 okružni zatvori, a takvi su bili u Doboju, u Banjaluci, u... ne znam sad tačno
15 napamet, ali ni jedan od ovih naslova koji ovde pišu: Vlasenica, Zvornik, Brčko,
16 Prijedor, Sanski Most, Teslić, Ilidža, Hadžići, nije mogao biti legalan. Koliko
17 ja znam, ni za jedan taj nema odluka o osnivanju.

18 P: Da li je Vlada vodila diskusiju o tom izveštaju ili o bilo kojim
19 aspektima u vezi sa tim zatvorima i sabirnim centrima pre odluke, odnosno
20 zaključka koji je donesen na ovom skupu, na ovom sastanku, kao što vidimo iz
21 dnevnog reda?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa pretpostavljam da smo morali neku raspravu voditi, ali ko je
2 učestvovao sve u raspravi, kako – to svakako ne mogu reći. To ni zapisnik ne
3 prati. Zapisnik ne prati, ne kaže: "u diskusiji su učestvovali...", pa da navede
4 neko ime, nego samo kaže: "zaključeno je, odlučeno je, prihvaćeno je..." i tako
5 dalje.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Trbojeviću, sudija Hanoteau
7 ima neka pitanja za Vas.

8 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] U stvari, ja imam pitanje gde bih
9 hteo da se nešto razjasni. Juče sam ja razumeo da ste Vi na izvestan način
10 osuđivali ministra pravosuđa ili ministra unutrašnjih poslova, odnosno MUP-a,
11 zbog ne podnošenja izveštaja Vladi, ali ste rekli da su ta dva ministra,
12 nažalost, koliko se sećam, podnosili izveštaje direktno gospodinu Karadžiću i
13 gospodinu Krajišniku. Ja tu vidim jednu vrstu kontradiktornosti s obzirom na ono
14 što smo danas videli, ovaj dokument. Tu ministar pravosuđa u stvari podnosi
15 izveštaj Vladi, taj izveštaj koji je bitan.

16 Dakle, da li tu postoji neka kontradikcija? Samo Vas molim da to
17 objasnite.

18 SVEDOK: Ova izvještaj koji je pred nama naslovljen je na predsjednika
19 Vlade, između ostalog. Bio je na dnevnom redu zasjedanja sjed... na sjednici
20 Vlade i nema sumnje da je bio dostavljen predsjedniku Vlade. Međutim,
21 komunikacija prethodnih mjeseci, razna komunikacija, između predsjednika Vlade,
22 ministra policije i ministra pravde je bila praktično prekinuta.

1 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Dakle, Vi tvrdite da ministar
2 pravde i ministar unutrašnjih poslova više nisu u to vrijeme prisustvovali
3 sjednicama Vlade. Da li sam Vas dobro shvatio?

4 SVEDOK: Ne mogu reći da nisu nikako prisustvovali sjednicama Vlade, ali
5 da su u jednom značajnom broju bili van tih sjednica – to je sigurno. Mislim da
6 se to vidi iz zapisnika.

7 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imam i ja jedno pitanje za Vas,
9 gospodine.

10 Kažete da se ne sjećate točno tko je sve govorio na ovoj sjednici Vlade
11 27. oktobra o izvještaju. Da li se u sklopu rasprave govorilo i o tome da li
12 treba izvršiti istragu i u slučaju da je neophodno pokrenuti krivični postupak
13 protiv onih koji su stvorili i održavali te nezakonite zatvoreničke objekte?

14 SVEDOK: Mislim da nije. Verovatno bi bilo zabilježeno.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, na koncu kada ste dobili te
16 informacije, osim izražavanja namjere da se rasformiraju logori nije poduzeto
17 ništa. Da li sam u pravu?

18 SVEDOK: Tako je.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Tieger.

20 G. TIEGER: [simultani prevod]

21 P: Jedan od razloga zbog kojeg smo jučer gledali izvještaj koji je
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pripremio i dostavio gospodin Avlijaš, kao što se moglo vidjeti na zadnjoj
2 stranici teksta dokumenta prije nego što je tamo bio onaj spisak.

3 Dakle, dozvolite da Vam postavim nekoliko pitanja. Kao prvo, o sadržaju
4 dokumenta. Gospodin Avlijaš navodi inspekciji razgovore sa odgovornim organima
5 na sljedećim mjestima: na prvoj stranici se govori o Vlasenici. Za Vlasenicu on
6 kaže da je obišao lokacije sa komandirom policije u Vlasenici, gospodinom
7 Stanićem, koji mu je rekao da je na početku borbenih dejstava određeni broj
8 ljudi muslimanske nacionalnosti bio izoliran na tom mjestu koji su kasnije bili
9 prebačeni na druga mjesta ili razmijenjeni za ljude srpske narodnosti.

10 Zatim pogledajte ovaj tekst koji se tiče Zvornika. To je kasnije u
11 drugom paragrafu. Gospodin Avlijaš govori o 64 osobe – ustvari u prvom paragrafu
12 - govori o 64 osobe muslimanske nacionalnosti, a zatim ističe problem šta da se
13 radi sa zatočenicima, jer druga strana odbija da izvrši razmjenu.

14 Gospodine Trbojeviću, možete li mi objasniti zbog čega nevoljkost ili
15 odbijanje druge strane da izvrši razmjenu, zbog čega to ima utjecaj na uvjete
16 zatočeništva ove 64 osobe?

17 O: Ne znam kako bih ja to mogao znati. Niti sam znao ranije da imaju 64
18 zatvorena, niti sam ih ja nudio za razmjenu, niti mogu znati zašto ih druga
19 strana ne prihvata za razmjenu.

20 P: Da li je bilo koji od članova Vlade, nakon što je dobio ovaj
21 izvještaj, se raspitao zbog čega su ti ljudi u pritvoru i zbog čega taj njihov

1 boravak u pritvoru ovisi o spremnosti ili nespremnosti druge strane da izvrši
2 razmjenu?

3 O: Ne znam da li je neko. Za ovaj konkretan slučaj ne znam. Za neke
4 slučajeve znam da je doktor Kalinić prikupljao podatke o tretmanu u...u tim
5 ustanovama, o tim postupcima razmjene i tako; kao ministar zdravstva.

6 P: Koliko ja mogu shvatiti na temelju ovog izvještaja, gospodine
7 Trbojeviću, gospodin Avlijaš ne govori ništa niti o stanju ljudi koji su
8 zatočeni, niti o razlogu zbog kojeg su zatvoreni. Zar nisu te stvari bile nešto
9 što je zanimalo Vladu?

10 O: Ovdje samo kaže da su uhapšeni za vrijeme borbenih dejstava.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dozvolite da Vam to pitanje postavim
12 prilično direktno. U izvještaju stoji da postoji problem šta da se radi sa
13 zatočenicima, jer druga strana odbija da izvrši razmjenu.

14 Na kraju izvještaja stoji da se ti ljudi drže bez zakonskih osnova za
15 to. Po Vašem mišljenju, ako se netko drži zatočenim bez pravnih osnova, a neko
16 drugi nije spreman da izvrši razmjenu, šta bi se trebalo napraviti sa tim
17 osobama koje su na nezakonit način držane?

18 SVEDOK: Treba ih pustiti...

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Hvala na odgovoru. Možete
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nastaviti, gospodine Tieger.

2 SVEDOK: ... naravno.

3 G. TIEGER: [simultani prevod]

4 P: Napominjem da u posljednjem dijelu izvještaja koji se odnosi na
5 Hadžiće, gospodin Avlijaš, kako se čini, ponovo napominje da njihovo puštanje na
6 slobodu ili nastavak boravka u zatočeništvu, da to ovisi o tome da li će doći
7 ili neće doći do razmjene. Da li i Vi tako shvaćate što tu stoji?

8 O: Koliko vidim iz ovoga, Avlijaš je predlagao da ih prebace u...u
9 Butmir koji je bio kazneno popravni zavod, ali da je to odbijeno jer se tražila
10 razmjena za srpske...srpska lica zatočena u Tarčinu i školi u Pazariću - tako
11 piše ovdje.

12 P: Da li su poduzeti bilo kakvi koraci, ako jesu koji, od strane Vlade,
13 predsjednika Skupštine, Predsjedništva Republike Srpske ili bilo kog od drugih
14 osoba kojima je ovaj izvještaj dostavljen, a kao odgovor na informacije koje su
15 izvještajem podnesene?

16 O: Ja, koliko znam, nisu, ali ne mogu to tvrditi.

17 P: U izvještaju, među inim stvarima, primjećujem da je u nastojanju da
18 se verificira izvjestan izvještaj Međunarodnog Crvenog križa, a naime da je,
19 navodno, veliki broj građana muslimanske narodnosti bio likvidiran. Tu se govori
20 o brojcima od 2.500. Gospodin Avlijaš se sastao sa predsjednikom...

21 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Prije nego što nastavi, možda bi bilo
22 korisno kada bi nam gospodin Tieger rekao gdje se to nalazi.

23 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja se izvinjavam. Mislio sam da sam rekao-

24

25

26

27

28

29

30

1 Brčko, to je tačka 3 - ali sada shvaćam da nisam.

2 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Zahvaljujem.

3 G. TIEGER: [simultani prevod]

4 P: U svakom slučaju, govoreći o tom pitanju, gospodin Avlijaš kaže da se
5 sastao sa predsjednikom opštine, predsjednikom Izvršnog odbora i sa jednim
6 poslanikom iz Skupštine.

7 Gospodine Trbojeviću, da li imate bilo kakvih razloga da sumnjate u
8 tvrdnje Međunarodnog Crvenog križa, naime da su ljudi muslimanske narodnosti
9 bili ubijeni od strane bosanskih Srba?

10 O: Slušajte, to je tako generalno pitanje. Nemam razloga da sumnjam u
11 izveštaje Crvenog krsta, ali ne mogu ga potvrditi, naravno.

12 P: U vrijeme kada ste Vi -

13 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] U vezi sa ovim pitanjem gospodina
14 Tiegera, a u vezi sa ovim dijelom izvještaja koji se odnosi na Brčko, gospodin
15 Tieger je u pitanje ubacio "ubijeni od strane snaga bosanskih Srba". Časni Sude,
16 to je nešto što nije navedeno u ovom dijelu izvještaja o kojem govori gospodin
17 Tieger. Ako se ima namjera parafrazirati izvještaj, onda bih molila da ipak to
18 bude donekle tačno.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Tieger.

20 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja nisam parafrazirao izvještaj. Ja sam
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pitao svjedoka, skrenuo sam njegovu pažnju na izvještaj Međunarodnog Crvenog
2 križa i pitao da li je on shvatio kako Međunarodni Crveni -

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo trenutak, Vaše pitanje je zvučalo
4 ovako, gospodine Tieger: "Gospodine Trbojeviću, da li postoji ikakav razlog da
5 sumnjate u to da su tvrdnje koje je iznio Međunarodni Crveni križ da su snage
6 bosanskih Srba ubile ljude muslimanske nacionalnosti?" To je jedno pitanje koje
7 se može shvatiti na sto različitih načina: da li sumnja da su ubijeni, da li su
8 ih ubile snage bosanskih Srba...

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Dozvolite da razjasnim. Ja nisam pitao da
10 li on smatra da li su tvrdnje netočne, da li sumnja u njih, nego -

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jednostavno, niste dovoljno jasno
12 postavili pitanje. Molim Vas, preformulirajte ga jasnije.

13 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

14 P: Gospodine Trbojeviću, pitanje je slijedeće: Međunarodni Crveni križ
15 je očito objavio izvještaj i postojala je određena zabrinutost na koju je
16 gospodin Avlijaš tu reagirao. U tom izvještaju se navodi da je velik broj
17 Muslimana bio likvidiran u mjestu. Jeste li Vi i drugi, u vrijeme kada ste
18 gledali izvještaj gospodina Avlijaša, da li ste, dakle, vi shvaćali da se
19 Međunarodni Crveni križ u tom trenutku nije bavio nasumičnim zločinima, nego da
20 je tvrdio da su Muslimani bili ubijani tokom etničkog čišćenja koje su vršile
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 snage bosanskih Srba? Dakle, da li ste Vi to tako shvatili ili ste shvatili da
2 je gospodin Avlijaš na tvrdnje Međunarodnog Crvenog križa gledao kao na ubojstva
3 koja su izvršena iz nekog drugog razloga?

4 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Što se tiče tog pitanja, ja moram reći da
5 je prilično nespretno postavljeno i naravno, ja razumijem da je svjedok čovjek
6 koji ima pravno iskustvo, način na koji je pitanje postavljeno - s obzirom da se
7 uključuju dvije mogućnosti - veoma je nespretna.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dozvolite da to direktno postavimo
9 svjedoku.

10 Gospodine Trbojeviću, u izvještaju stoji da je Crveni križ objavio jedan
11 zabrinjavajući izvještaj u kojem se navodilo da je veliki broj građana
12 muslimanske narodnosti, dakle njih 2.500, bio likvidiran u tom gradu. Da li ste
13 Vi shvatili da taj izvještaj uključuje, makar implicitno, navod o tome koga bi
14 se za to trebalo i kriviti?

15 SVEDOK: Prema ovim saznanjima, srpska strana je bila dominantna što se
16 tiče dejstava ratnih. Dakle, ako postoje poginuli, za očekivati je da je to
17 posljedica ratnih dejstava koje su izvodili...izvodile srpske jedinice. To je
18 bilo nešto što sam mogao da podrazumijevam za jedan takav izvještaj.

19 Kad je riječ o cifri od 2.500 ljudi, moram da priznam da i danas mislim
20 da je... da je nemoguće tako da je velika.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Imate li nekih temelja za tu
22 tvrdnju?

1 SVEDOK: Nemam. Nemam.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imate li možda nekakvih objektivnih
3 podataka?

4 SVEDOK: Nemam. Nisam bio u blizini Brčkog nigdje.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Postoji li neki razlog zbog... ustvari,
6 na temelju Vašeg odgovora sam shvatio da je srpska strana bila dominantna, pa
7 ako se govori o likvidiranju 2.500 osoba, sad nije važno da li je ta brojka
8 točna ili nije, dakle, da se tvrdi da su Srbi ti koje za to treba kriviti.
9 Postoji li neki posebni razlog zbog kojeg ste Vi u Vaš odgovor uključili i to da
10 je se to zbivalo tokom ratnih dejstava?

11 SVEDOK: Pa, pretpostavljam da je moralo biti u toku ratnih dejstava.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Što Vi podrazumijevate pod "ratna
13 dejstva"? Da li su to samo borbena dejstva ili to uključuje i uništavanje
14 naselja gdje su bili civili, ubijanje civila? Da li to također potpada pod
15 koncept ratnih dejstava kako ga Vi shvaćate?

16 SVEDOK: Pa ne shvatam napad na...na civile i na mirno stanovništvo,
17 svakako ne sm...smatram ratnim dejstvima. Ja sam, naravno, vidio kako je Brčko
18 izgledalo i vidio sam jedan dio grada koji je demoliran, razrušen praktično. Ali
19 iz informacija koje sam ja, recimo, dobio od...od poslanika, mislim da se zvao
20 doktor Bijelić - nisam sasvim siguran u njegovo ime, ali Beli mu je bio nadimak
21 - sam dobio objašnjenje da je taj dio Brčkog bio otprilike linija fronta.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Tieger.

23 G. TIEGER: [simultani prevod]

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Uzevši u obzir način na koji ste Vi shvatili tvrdnje Međunarodnog
2 Crvenog križa, naime da su bile fokusirane, barem implicitno, na Srbe, da li je
3 to kod Vas izazvalo zabrinutost da je gospodin Avlijaš razgovarao samo sa
4 predstavnicima srpskih vlasti?

5 O: Ne znam kako bi razgovarao sa predstavnicima muslimanskih vlasti.

6 P: Što se Vas ticalo, da li je onda utoliko bilo razriješeno ovo pitanje
7 vezano za tvrdnje Međunarodnog Crvenog križa?

8 O: Ne mogu reći da sam mislio da je razriješeno.

9 P: Da li to znači da ste smatrali da je zaključak gospodina Avlijaša,
10 ili barem temelji za njegov zaključak, da nisu adekvatni?

11 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] U vezi s time, časni Sude, kao prvo,
12 ovdje se bavimo jednim dokumentom za koji svjedok tokom svog ranijeg iskaza kaže
13 da se ne sjeća da ga je vidio. Zatim je od njega zatraženo da se sjeti sjednice
14 Vlade na kojoj je bio prisutan i pitanje je da li se on sjeća rasprave o tom
15 pitanju. On je odgovorio da se ne može sjetiti. Naravno, parafraziramo, rekao je
16 da to nije bilo snimano, zabilježeno, gdje se to odvijalo i da se ne može
17 sjetiti gdje je.

18 Brine me što sada ulazimo u prilično puno nagađanja, posebno uzevši u
19 obzir ranije odgovore svjedoka i također uzevši u obzir prilično specifične
20 aspekte izvještaja od prije 13 godina. Ako bilo tko od nas...

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo Loukas.

22 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Dakle, se od nas bude tražilo da se
23 sjetimo preciznih detalja dokumenata o nekom pravnom slučaju koji smo radili

1 prije 13 godina, tu bi moglo biti problema.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Razumijem Vašu zabrinutost. U svakom
3 slučaju, u međuvremenu je gospodin Trbojević podsjećen na događaje. Od njega se
4 ne traži da nagađa, nego ga se pita kako je on protumačio ili kako sada tumači
5 ovaj izvještaj.

6 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Ja ću biti zadovoljna ako pitanja ostanu
7 na toj razini, ali bojim se da bismo mogli pasti u područje nagađanja.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, mislim da je Vaše
9 pitanje se zapravo odnosilo na sadašnje čitanje izvještaja. Dakle, gospodine
10 Trbojeviću, sada kada čitate izvještaj, a možda i u ono vrijeme, u oktobru
11 1992., da li ste razmišljali i zabrinuli se zbog toga što su izvori kojima se
12 služio gospodin Avlijaš za izvlačenje zaključaka mogli biti jednostrani?

13 SVEDOK: Ja ne mogu reći da sam se zabrinuo. Konkretno razgovor ja s
14 Avlijašem nisam vodio na tu temu. Ja sam znao da postoji komisija za razmjene i
15 da te komisije prave spiskove i lica živih koja se razmjenjuju i leševa koji se
16 razmjenjuju. Razumijevalo se da će tim spiskovima ta stvar biti objelodanjena do
17 kraja.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Međutim, pitanje je da li je gospodin
19 Avlijaš podnio izvještaj isključivo o razgovorima koje je vodio sa Srbima i da
20 li Vas je brinulo da li bi na temelju toga bilo moguće uopće dobiti uravnoteženu
21 sliku situacije na terenu?

22 SVEDOK: U izvještaju piše da je razgovarao sa licima iz srpske... iz
23 srpskih vlasti. Sasvim je jasno da je razgovarao samo s jednom stranom. Trebalo

1 bi da se podrazumijeva da je, pošto je i on sa iste strane dobio adekvatne
2 podatke za taj izvještaj.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Također ste rekli: "Kako je on mogao
4 razgovarati sa predstavnicima muslimanske strane." Zašto to kažete, zašto on to
5 ne bi mogao?

6 SVEDOK: Pa pravo da Vam kažem, ne znam. Ja koliko znam, korespondenciju
7 i razgovore su vodile samo te komisije za razmijene. Ja ne znam da je Vlada
8 Republike Srpske ijedanput razgovarala sa muslimanskom vladom. Znam za jedan
9 razgovor sa Vladom Herceg-Bosne. Za ostale kontakte ne znam.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A da li to takođe implicitno znači da
11 više nije bilo muslimanskih predstavnika na teritoriji koje je kontrolisala
12 Republika Srpska?

13 SVEDOK: Pa ne znam to.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zbog čega on nije mogao... odnosno, Vi
15 ste rekli: "Kako je mogao razgovarati sa predstavnicima Muslimana?" A zbog čega
16 ne bi mogao samo prići i otići i porazgovarati sa njima, zar ne?

17 SVEDOK: Ja ne znam da je... da se to desilo.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja Vas pitam zbog čega je to bilo
19 nemoguće. Vi ste u jednom ranijem odgovoru, evo sad ću potražiti i citirati Vaš
20 odgovor. Samo trenutak da to pronađem. Pronaći ću to ako želite da to bukvalno
21 citiram, mogu to pronaći. Možda mi neko može pomoći ovde.

22 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Evo i ja to tražim.

Časni Sude, mislim da govorite o delu na vrhu 19. stranice transkripta.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger Vas je pitao: "S obzirom na Vaše saznanje da su optužbe koje je izneo Međunarodni Crveni krst bile bar implicitno usmerene pre svega protiv Srba, da li je Vas zabrinjavalo to što je gospodin Avlijaš razgovarao samo sa predstavnicima srpskih vlasti?" A Vi ste na to odgovorili: "Pa ne vidim kako je mogao razgovarati sa predstavnicima muslimanskih vlasti."

Vi ste upravo rekli da ne znate da li se to dogodilo, međutim, Vi ste ranije dali iskaz, odnosno posvedočili, da ne vidite kako je to moglo biti moguće. Moje pitanje Vama je: zbog čega to nije bilo moguće?

SVEDOK: Ne znam kako da Vam objasnim. Rat je. Kako sad jedna čovjek može otići u... u suprotni tabor bez da je najavljen, bez da je dogovoreno, bez da je na nekom nivou to pripremljeno.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa nije li istina da je Brčko, bar veći deo opštine, bio pod srpskom kontrolom?

SVEDOK: Da. Da, koliko ja znam bila je jedna hrvatska opština, da l' Ravno – kako se zvala? Pretežan dio jest bio u srpskim rukama.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa onda su razgovarali sa predstavnicima Muslimana na srpskoj teritoriji? Nisu li mogli da razgovaraju tamo?

SVEDOK: Ja ne znam da su razgovarali. Ne znam s kim su mogli, praktično ko je bio da bi se s njim razgovarati ili se moralo preći na teritoriju koju

1 Muslimani drže pod kontrolom – pa tamo razgovarati. To ne znam.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. A da li je bilo uopšte Muslimana na
3 srpskoj teritoriji koji bi mogli da ih zastupaju, koji bi mogli učestvovati u
4 razgovoru?

5 SVEDOK: Vjerovatno jeste.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A zbog čega nisu mogli sa njima
7 razgovarati? Hoću da kažem, mislim, oni razgovaraju o jednom veoma uznemirujućem
8 izveštaju, o tome da je 2.500 ljudi bilo likvidirano. Zbog čega ne razgovarati
9 sa onima koji su pripadali toj nacionalnosti koja je po nekim pričama bila
10 likvidirana?

11 SVEDOK: Časni Sude, svakako je bilo bolje razgovarati sa... i sa narodom
12 iz kojeg su bile te žrtve. Ali podatke o broju stradalih, o broju ubijenih, o
13 broju poginulih – ne može ni znati, ni imati, ni dati neko ko ne može izaći iz
14 kuće, neko ko je neprijateljski prema vojsci koja je sad u gradu. Ne može svaki
15 pojedinac sad dati podatke o teritoriji koja čini područje jednog grada i
16 njegove okoline. Ovde se navodi da su neke žrtve sahranjene uz vjerske običaje,
17 što znači da je neko od vjerskih ljudi prisustvovao tim... tim sahranama. Ako
18 nisu mogli te podatke... Ne znam kako bi drukčije Avlijaš došao do tih podataka.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Prema tome, Vi kažete da nije bilo
20 nikakve svrhe razgovarati sa njima, jer oni ne bi nikako mogli dati nikakve
21 korisne informacije.

22 SVEDOK: Teško je bilo pretpostaviti da se do tih podataka može doći od
23 muslimanske strane razgovarajući sa jednim, dva, tri čovjeka... u Brčkom.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A Vi ste razgovarali sa...

2 GĐA PREVODILAC: Prevodilac nije čuo šta je sudija rekao.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] ... ili sa njihovim predstavnicima.

4 Dakle, Vas to uopšte nije zabrinjavalo u tom trenutku i Vi ste smatrali da te
5 informacije su pouzdani osnov za izveštaj koji je podneo gospodin Avlijaš. Jesam
6 li Vas ja dobro razumeo? Mada kažete da bi možda bilo bolje, mada ne bi imalo
7 drukčiji ishod, da je razgovarao i sa jednim ili dvojicom Muslimana.

8 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, samo da nešto kažem. Čini se
9 da je ovdje više pitanja u jednom pitanju.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ja pokušavam samo ovo da ovo
11 rezimiram za svedoka i ukoliko se on ne slaže on može to reći. Može reći u kom
12 smislu to nije tačno. U svoja pitanja sam uneo samo pitanja koja su...

13 SVEDOK: U suštini je tako je kako ste rekli.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Tieger, nastavite.

15 G. TIEGER: [simultani prevod]

16 P: Samo nekoliko pitanja još u vezi sa gospodinom Avlijašom. Gospodin
17 Avlijaš je ranije bio, bar neko vreme, predsednik Komisije za razmene. Je li to
18 tačno?

19 O: Bio je stalno u nekim komisijama, vjerujte. Mislim da je bio i u toj

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 komisiji. Poslije rata bio je u Komisiji za traženje poginulih.

2 P: Sada ne mogu Vam u istom trenutku izvući deo koji se konkretno odnosi
3 na to da je na jednoj sednici vlade gospodin Avlijaš bio postavljen na to mesto.
4 Dakle, ja mogu da Vam pokažem dokument, ali za potrebe ovog razgovora ovde je l'
5 mogu da... uzmete to na reč?

6 O: Ne s... ne sumnjam, ne sumnjam u to.

7 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Pre nego što odemo sa ovog
8 dokumenta, ja imam jedno pitanje u vezi načina na koji je taj izveštaj podnesen
9 Vladi. To je bilo 17. novembra 1992. godine. Da li imate pred sobom taj
10 zapisnik? Tu stoji da je tom sednicom predsedavao Brankom Đerić /u engleskom
11 transkriptu: "Ranko Delić"/. To je 57. sednica, je li tako?

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, evo - to samo pridonosi daljoj zbrci
13 jer tu piše Đerić, a ne Delić.

14 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Na toj prvoj stranici kaže: "osim
15 premijera, odnosno predsednika Vlade, podnesena je odluka gde je Milan
16 Trbojević...", tu se radi o Vama, je li tako? A nakon toga, odnosno, molim Vas
17 da nam kažete ko su ova lica? Ko je taj Marković?

18 SVEDOK: Petra Marković je gospođa, bila ministar financija.

19 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Šta je ona radila, koji je bio
20 njen...

21 A sledeći, Subotić?

22 SVEDOK: Bogdan Subotić je bio ministar odbrane.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nisam dobio prevod.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Nisam dobio prevod.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ni ja nisam imao uključen svoj prevod.

3 Na kanalu 5 dobijamo francuski prevod.

4 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] U redu. Sad čujem. Dakle, koji je

5 bio odgovor za gospodina Subotića?

6 SVEDOK: Bogdan Subotić bio ministar odbrane.

7 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A Stanišić?

8 SVEDOK: Mićo Stanišić je bio ministar unutrašnjih poslova.

9 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Mandić?

10 SVEDOK: Momčilo Mandić je bio ministar pravosuđa.

11 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ostojić?

12 SVEDOK: Velibor Ostojić je bio ministar informisanja.

13 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A Kalinić?

14 SVEDOK: Doktor Dragan Kalinić, ministar zdravstva.

15 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Antić?

16 SVEDOK: Božidar Antić, ministar trgovine.

17 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Zuković?

18 SVEDOK: Ljubomir Zuković, ministar prosvjete.

19 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Nakon toga ima još nekih imena,

20 četiri reda nakon toga. Da li su i to ministri? Ko su ta lica? Lakić, Perić,

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Nedić?

2 SVEDOK: Lakić je sekretar vlade bio. Perić je bio službenik u
3 sekretarijatu za zakonodavstvo.

4 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A ostali koji slede, ko su oni?

5 SVEDOK: Nedić - ne znam. Spremo ne znam. Vidim da je i umjesto Pavla
6 Vidovića, to je -

7 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da li se može reći da su oni...
8 Gospodine svedoče, da li se može reći da li su to saradnici ministra, možda
9 sekretari?

10 SVEDOK: Da.

11 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Dakle to. A na ovoj sednici
12 najavljeno je, odnosno objavljeno, da postoje ilegalni, protivzakoniti kampovi.
13 Dakle, postoje sabirni centri koji su nelegalni. Vi ste rekli da se ne sećate
14 šta se dogodilo kada je to objavljeno. Da li je to tačno?

15 SVEDOK: Iz zapisnika se vidi da je donesen zaključak, da moraju biti svi
16 zatvoreni.

17 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da, međutim na toj sednici, da li se
18 sećate atmosfere, onoga što se dogodilo u trenutku kada je objavljeno da postoje
19 nelegalni logori?

20 SVEDOK: Ne.

21 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Gospodine svedoče, da li biste se
22 setili da je bilo nekih protesta, da je bilo nekih negodovanja.

23 SVEDOK: Vjerovatno.

24 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Međutim, Vi sami se ne sećate da ste
25 Vi negodovali?

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Vi me pitate negodovanje za ono što je utvrđeno da postoji.

2 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Tako je.

3 SVEDOK: Nisam negodovao ni...ni na koji način, jer nisam imao prema kome
4 to negodovanje izja...izraziti.

5 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Izvinite, gospodine svedoče, da sad
6 insistiram na ovome, ali Vi ste pravnik, Vi razumete i poznajete osnovne
7 principe kojima se štite osnovna prava pojedinaca i građana. Vi ste svesni
8 principa koji se odnose na osuđivanje i suđenje, odnosno arbitrarno hapšenje. I
9 Vi mi kažete da Vi niste negodovali. Recite mi zbog čega niste? Postoji razlog
10 za to?

11 SVEDOK: Ja sam jučer pokušao da objasnim da niko normalan nije mogao da
12 pretpostavi kakvi su to logori. Iz ovih izvještaja se vidi da ima zarobljenih
13 lica.

14 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ne, gospodine. Budimo, molim Vas,
15 precizni. Ja ne govorim o uslovima u logoru, to me uopšte ne interesuje. Ja Vam
16 kažem, Vi ste saznali da postoje nelegalni centri za zatvaranje ljudi. Ja Vas
17 pitam zbog čega Vas to nije nagnalo da reagujete?

18 SVEDOK: Donesen je zaključak da moraju biti odmah zatvoreni. Nemam prema
19 kome reagovati. Ja, koliko znam, nije Mandić naredio da se otvore logori, nije
20 Stanišić naredio – koliko ja znam. Znam sigurno da Vlada nije donijela odluku da
21 se ti logori otvaraju. Dakle, prema kome bih ja svoje negodovanje uputio u
22 momentu kada donosimo odluku da moraju biti zatvoreni?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da li je čovek mogao biti sasvim
2 potresen kada se saznalo za tako nešto?

3 SVEDOK: Bili smo užasnuti i u jednoj televizijskoj emisiji sam ja to
4 javno rekao, vrlo kratko nakon ovog perioda.

5 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala, gospodine.

6 G. TIEGER: [simultani prevod]

7 P: Samo da razjasnimo jednu manju stvar. Ja sam rekao, odnosno, mislim
8 da je sudija Hanoteau, kada je rekao o kom se izveštaju radi, mislim da je rekao
9 datum transkripta kada je rekao 17. novembar, međutim sednica je bila 27.
10 oktobra. Dakle, ovo je samo jedno manje značajno pitanje.

11 Svedoče, Vi ste rekli: "Nije bilo nikoga gde sam mogao da negodujem,
12 kome sam mogao da izrazim negodovanje, jer nisu ni Mandić, ni Stanišić naložili
13 da se ti logori otvaraju, a nije to učinila ni Vlada." Dakle, tko je naložio da
14 se oni otvore?

15 O: Ne znam to.

16 P: A ko je imao ovlašćenja da naloži da se otvore takvi logori?

17 O: Nije niko imao ovlašćenja.

18 P: Očigledno neko jeste imao ovlašćenje, jer ti logori jesu bili
19 otvoreni.

20 GDA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ja stavljam prigovor na ovo,
21 jer je ovo iznošenje argumenata argumenata radi.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, mislim da je došlo do
2 nekog nesporazuma oko pravnih vlasti, - razumem da ste to mislili pod onim "moć"
3 - i faktičke vlasti koju neko može vršiti čak i ako ne postoji pravni osnov za
4 to. Molim Vas da nastojite da prilikom postavljanja pitanja svedoku se napravi
5 distinkcija između to dvoje.

6 G. TIEGER: [simultani prevod]

7 P: Najpre, gospodine Trbojeviću, Vi ste rekli da gospodin Mandić, niti
8 gospodin Stanišić nisu naredili da se otvore ti logori. Kako to znate? Na osnovu
9 čega to kažete?

10 O: Pa rekao sam "Koliko ja znam", a ja ne znam da su dali takav nalog.

11 P: A koji od ministara koji su prisustvovali ovoj sednici na kojoj se
12 razgovaralo o logorima je bio odgovoran za hapšenje, odnosno pritvaranje osoba,
13 lica na teritoriji Republike Srpske?

14 O: Notorno je da je policija ta koja u redovnim uslovima vrši hapšenje.
15 Notorno je i da vojna policija vrši hapšenje. Mislim da je notorno i da vojne
16 jedinice u ratnim dejstvima imaju ratne zarobljenike. To bi moralo biti... to bi
17 morale biti sile koja... koje su vršile hapšenje.

18 P: A nakon što su usledila ta hapšenja, uhapšena lica su stavljena u
19 logore o kojima smo razgovarali, je li tako?

20 O: Danas... danas znam da je tako.

21 P: A ko je održavao, odnosno upravljao tim logorima?

22 O: Ne mogu ja to odgovoriti. To se može pretpostaviti da je... da je

1 domicilna opština obezbeđivala dio hrane i vode, i ostalih uslova. Dâ se
2 pretpostaviti da je vojska mogla vršiti jedan dio tog snabdijevanja.

3 P: A koje napore su Vlada ili bilo koji drugi organi vlasti, srpskih
4 političkih vlasti, koje su oni napore ulagali da bi utvrdili ko u stvari
5 upravlja i održava te logore?

6 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Mislim da ovo pitanje treba da bude malo
7 više fokusirano na period na koji gospodin Tieger misli.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa ja mislim da se radi o periodu u leto
9 1992. godine, a ne kasnije od izveštaja koji je podneo Avlijaš u oktobru 1992.
10 godine. Je li to tačno?

11 G. TIEGER: [simultani prevod] Da.

12 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Hvala. Samo sam želela da to bude sasvim
13 jasno.

14 SVEDOK: Izvan ovih izvještaja koje smo ovde gledali, ja ne znam za druge
15 aktivnosti.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja moram ponovo da Vam postavim jedno od
17 ovih pitanja, i to vrlo direktno. U leto 1992. godine, Vi ste opisali da je bilo
18 izveštaja u sredstvima informisanja, da je bilo tamo bodljikave žice. Znete
19 tačno o čemu govorim?

20 SVEDOK: Da.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Skoro na svakoj sednici Vlade, naravno
22 preterujem, ali na mnogim sednicama, Vlada je ponekad u trenutku koji se
23 poklapao sa izveštajima u medijima - ovo pitanje zatvorenika, logora, razmena -
24 stavljana su na dnevni red stalno iznova na te sednice Vlad. Da li Vi sada
25 hoćete da kažete ovde da niko nikada nije rekao ko je bio odgovoran za te logore
26 i tko treba da preuzme odgovornost za te logore?

27 Zar se to nikad nije dogodilo ili to nije ni bilo potrebno jer je bilo
28
29
30

1 jasno ko je bio odgovoran; ili pak nije bio odgovoran ni jedan ministar Vladin
2 koji je bio odgovoran za to? Recite nam šta se događalo u tim trenucima?

3 Jer, teško je verovati da s obzirom na to koliko često se razgovaralo o
4 tom pitanju, o tome da su ljudi odlazili i obilazili te logore, zatim
5 razgovorima o komisijama za razmene, dakle, da niko nikada nije rekao, zapitao
6 se tko je odgovoran za to.

7 Hoćete li da nam kažete šta su ljudi o tome mislili ili osećali?

8 SVEDOK: Izvan ovoga što smo videli u ovoj dokumentaciji, ja ne znam da
9 je bilo drugih aktivnosti Vlade. Iz ovih izvještaja se vidi da Vlada nije imala
10 stvarnu sliku događaja na terenu.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] No, nije bilo to moje pitanje. Moje
12 pitanje se ne odnosi samo na ove izveštaje, već i na sednice Vlade, na stvaranje
13 onih komisija za razmene, instrukcijama koje su izdavane, zatim izveštajima o
14 tim zatočeničkim centrima. Zar niko nikada nije pitao ko je odgovoran?

15 SVEDOK: Ja koliko znam – nije.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je razlog tome bio da ste bili
17 uvjereni da nitko unutar Vašeg kruga, dakle unutar kruga Vlade i ministara, nije
18 dogovoran, da je odgovornost bila na nekome izvan tog kruga?

19 SVEDOK: Ne znam kako to da objasnim. Nije to posljedica naše analize. To
20 su jednostavno bili događaji koji su nas pretekli. Kad se došlo do saznanja,
21 koliko-toliko, zaključeno je da to mora biti pozatvarano.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A čija je dužnost bila da to uradi?

2 SVEDOK: Danas, kada analiziramo, bila je dužnost svih nas koji smo
3 sjedili u Vladi.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Tada, neki konkretan ministar,
5 predsjednik Vlade, nijedan od ministara...

6 SVEDOK: Na prvom mjestu, predsjednik Vlade, ja kao potpredsjednik Vlade
7 za unutrašnju politiku, ministar policije, ministar pravde, ministar odbrane i
8 ministar za zdravstvenu zaštitu. Svaki od... od nas je imao resornu obavezu da
9 to bude i njegov dio obaveze.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li se i dogodilo? Jesu li logori bili
11 zatvoreni?

12 SVEDOK: Koliko znam, jesu.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko je vremena prošlo do zatvaranja?
14 Otprilike.

15 SVEDOK: Pa ja ne znam, ja... ja mislim da su neki zatvoreni prije ovog
16 našeg zaključka.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Otkud to znate?

18 SVEDOK: Posljednjih desetak godina je bilo toga po novinama po... u ovim
19 spisima, pa...

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, Vi to niste znali u to vrijeme,
21 tek kasnije ste saznali da su neki od logora zatvoreni. Da li sam dobro razumio?

22 SVEDOK: Tačno tako. Mislim, nedelju dana poslije ove sjednice, ili
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nekoliko nedjelja poslije ove sjednice, ta Vlada je raspuštena.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Izvolite nastavite, gospodine
3 Tieger.

4 U stvari, sad sam pogledao koliko je sati i svjestan sam da sam Vam
5 oduzeo dosta vremena, to jest, Vijeće Vam je oduzelo dosta vremena. Prekinut
6 ćemo s radom do 16.15h.

7 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

8 ... Početak pauze u 15.50h

9 ... Sednica nastavljena u 16.19h

10 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

11 Izvolite sjesti.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Tieger.

13 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, prije nego što počnemo, imamo
14 jednu stvar koju bi trebalo razjasniti. To je na stranici 27 transkripta za
15 današnji dan, a odnosi se na pitanja suca Hanoteaua u redovima 21.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Uključite ovaj s druge strane, gospođo
17 Loukas.

18 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da, da. Stvarno. Možda da ih približim.
19 Da, to je na stranici 27, redovi 20 i 21 na toj stranici. Dakle, odgovarajući na
20 pitanje suca Hanoteaua, svjedok je rekao da se iz zapisnika vidi da je postignut
21 zaključak da bi svi oni trebali biti zatvoreni. Kada se pogleda sâm zapisnik,
22 vidi se da to tamo ne piše, pa bi to trebalo razjasniti.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko se ja sjećam, svjedok je nešto
24 drugo rekao.

1 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Tako je.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A kako se ovdje samo spominje zapisnik,
3 mislim da je jasno - raspušten.

4 Da, pa nismo ni sumnjali.

5 Možete nastaviti, gospodine Tieger.

6 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala Vam.

7 P: Gospodine Trbojeviću, jučer tokom razgovora o sjednici Vlade 15. juna
8 i razlozima zbog kojih radna grupa koja je spomenuta na toj sjednici nije
9 poduzela nikakve mjere ili nikakve korake, Vi ste rekli slijedeću stvar na
10 strani 11503: "U to vrijeme postojala je u svakom korpusu komisija za razmijene.
11 Dakle, u svakoj regiji su se vršile razmijene i mi smo smatrali da taj sistem
12 funkcioniše."

13 Dakle, gospodine Trbojeviću, kada govorite o komisiji za razmijene u
14 svakom korpusu, da li ste mislili korpusu geografski ili vojno?

15 O: Mislio sam na vojne jedinice, a ja sam rekao u korpusu, a... a koliko
16 ja znam te komisije za razmjene su imale i niže jedinice i ja ne mogu tvrditi da
17 znam kad je koja formirana, ali znam poslije više detalja da su razne komisije
18 za razmijene funkcionisale i da su manje-više komandanti vojnih jedinica

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dogovarali sa suprotnom stranom sastanke i razmjenu spiskova i tako dalje.

2 P: U redu. Kao što sam tada spomenuo, to je bilo rečeno u kontekstu
3 rasprave o zapisniku od 15. juna i o radnoj grupi koja je na toj sjednici dobila
4 zadatak. Vaše viđenje, Vaši stavovi ili mišljenja o tome neuspjehu radne grupe
5 za ispunjavanje tog zada... Naime, Vi ste rekli, ja sam to djelomično i objasnio
6 da u to vrijeme da su postojale komisije za razmjenu i tako dalje. Jeste li Vi i
7 drugi članovi te radne grupe koja je bila formirana 15. juna znali za rad
8 komisije za razmjenu koju ste spomenuli, koje su bile u svakom od korpusa?

9 O: Objasnio sam da nisam mislio samo na korpuse. Lično uvida u rad tih
10 komisija nisam imao. Poslije sam čuo neke informacije od nekih kolega koji su
11 bili članovi te komisije... takvih komisija. Da li su drugi imali saznanja, o...
12 o funkcionisanju tih komisija - ja ne znam.

13 P: Ja Vas nisam bio ispitivao o svim pojedinostima o tome kako su one
14 funkcionirale, ali ste jučer rekli da su one postojale, da su se u svakoj regiji
15 vršile razmjene...

16 O: Da.

17 P: ... i Vi ste vjerovali da takav sistem funkcioniše.

18 O: Da.

19 P: Zamolit ću Vas da sada pogledate jedno naređenje koje se nalazi pod
20 tabulatorom 120 u registratoru broj 4. Dokument pod tabulatorom 120 je nešto
21 novo što se zajedno sa još nizom drugih dokumenata u ovom trenutku upravo dijeli
22 i Tajništvu.

23 Gospodine Trbojeviću, riječ je o dokumentu koji je potpisao komandant
24 major Svetozar Andrić, brigade Birać, datum je 28. maja 1992. godine. Naređenje

1 ima sedam točaka. Zamolit ću Vas da se fokusirate na točku 6 gdje stoji:
2 "Iseljavanje muslimanskog stanovništva mora biti organizovano i uvezano sa
3 opštinama preko kojih se vrši iseljavanje. Iseljavati se mogu samo djeca i žene,
4 a muškarce sposobne za borbu ostavljati u logorima radi zamjene."

5 Da se sada fokusiramo na ovu drugu rečenicu pod tom točkom. Da li je to
6 u skladu sa onim kako ste Vi shvaćali kako treba funkcionirati taj sistem
7 razmjene, naime, da bi žene i djeca trebali moći da se iselevaju, dok bi vojno
8 sposobni muškarci trebali biti stavljeni u logore, a radi razmjene.

9 O: Ništa slično ja nisam rekao. Ov...ovde komandant jedne brigade piše
10 štabu. Niti znam tko je Svetozar Andrić, major, niti znam gdje je bio štab TO
11 Zvornik, niti znam ništa o ovom pismu.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Trbojeviću, možete li mi reći
13 na koje Vi tačno pitanje odgovarate?

14 SVEDOK: Pitanje je bilo kao da sam ja izgovorio da bi žene i djeca
15 trebale da idu u razmjenu, a da... a da... onaj... vojno sposobni muškarci...

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne. Ne.

17 SVEDOK: ... ne znam šta. Ja ništa od toga nisam izgovorio.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, ne, ne. Vama je bilo postavljeno
19 pitanje, i zato Vas molim da pažljivo slušate pitanja koja Vam postavljamo, da
20 li ovo što vidite u ovom pismu, da li se to poklapa sa onim kako ste Vi shvaćali
21 da funkcionira sistem razmjene, to jest kako je trebao funkcionirati sistem
22 razmjene?

23 SVEDOK: Tu se implicira meni da sam ja nekako shvatao nešto od toga. Ja
24 sam shvatao da treba zamijeniti sve zarobljenike za sve zarobljenike. To je moj

1 stav bio.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Dakle, ovo nije u skladu sa Vašim
3 shvaćanjem sistema razmjene i ja pretpostavljam da je sljedeće pitanje gospodina
4 Tiegera trebalo biti: kako ste Vi shvatili da bi trebao izgledati sistem
5 razmjene. Vi kažete: "Svi za sve druge."

6 SVEDOK: Naravno. Mis...mislim pri tom na ratne zarobljenike, ne mislim
7 na ljude koji su po nekom zakonitom osnovu lišeni slobode, osuđeni ili... ili
8 nešto slično.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je Vaše mišljenje bilo da je
10 razmjena zarobljenika se striktno odnosila samo na ratne zarobljenike?

11 SVEDOK: Pretpostavljam da su zarobljenici... ratni zarobljenici ta
12 kategorija koju... koja se stvara u ratnim dejstvima i koju se treba osloboditi.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali to nije ono što sam Vas ja
14 pitao. Ja Vas ne pitam da li Vaše mišljenje bilo da li bi trebalo razmijeniti
15 ratne zarobljenike. Moje pitanje je bilo: da li ste Vi shvaćali stvari ovako,
16 naime, da je razmjena zarobljenika se ograničavala isključivo na razmjenu ratnih
17 zarobljenika?

18 SVEDOK: Da.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Tieger.

20 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Prije nego što gospodin Tieger nastavi, a
21 u vezi- Naime, želim ovo napomenuti: ova vrsta iskaza, po mom mišljenju, se može

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dobiti tako da bi gospodin Tieger trebao postavljati otvorena pitanja, umjesto
2 da zbunjuje sve nas spominjanjem dokumenata koje svjedok nije ni vidio. Drugim
3 riječima, pitanja, bit, srž pitanja gospodina Tiegera, a shodno tome i Vijeća,
4 za to nije bilo potrebno koristiti ovaj dokument.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja Vas razumijem, gospođo Loukas, ovo
6 što želite reći. Međutim, na taj način se može izbjeći pet ili deset minuta
7 rasprave o tome da li je uopće bilo realistično o tome i razmišljati i zbog tog
8 ja se ne protivim ovakvom načinu postavljanja primjera. To je jednostavno
9 iznošenje primjera pred svjedoka i onda tražiti od svjedoka da li svjedok je
10 tako shvaćao stvari ili nije. Ali, općenito slažem se Vama. Jedino, u ovim
11 konkretnim okolnostima mislim da to nije opravdana promjena.

12 Možete nastaviti, gospodine Tieger.

13 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, zamolit ću da se svjedoku na
14 uvid stavi dokument pod oznakom 75, u registratoru 2.

15 P: Gospodine Trbojeviću, dokument pod brojem 75 nosi datum 6. juna 1992.
16 Riječ je o naređenju koje je potpisao predsjednik Komisije za razmjenu Srpske
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Republike Bosne i Hercegovine, gospodin Rajko Čolović kojega smo i ranije
2 spominjali tokom Vašeg iskaza. Na posljednjoj stranici se vidi kojim je organima
3 i tijelima to naređenje bilo dostavljeno, uključujući i Vladu Srpske Republike
4 Bosne i Hercegovine, zatim Ministarstvo pravde, MUP i tako dalje.

5 Gospodine Trbojeviću, da li ovaj dokument predstavlja jedno od naređenja
6 koje se vezivalo za taj sistem razmjena?

7 O: Očigledno ga je donio predsjednik centralne Komisije za razmjenu.

8 P: Želim skrenuti Vašu pažnju na jedan dio dokumenta na 3. stranici u
9 verziji na engleskom. To je onaj paragraf nakon jednog paragrafa koji se sastoji
10 od samo jedne rečenice. Da se snađete, reći ću Vam o čemu se radi: "Provedba
11 ovog naređenja bit će pod nadzorom ovlaštenih zaposlenih Ministarstva pravde." A
12 sada citiram: "Sve žene koje su bile uhapšene tokom borbenih dejstava i čije
13 hapšenje nije povezano sa borbenim dejstvima, kao i sva djeca i mlađi od 16
14 godina, svi starci, bolesni i ljudi koji nisu sposobni za kretanje, će biti
15 odmah pušteni i mora im se omogućiti sloboda kretanja u skladu sa njihovim
16 željama, bez ikakvih uvjeta i bez razmjena."

17 Jeste li pronašli taj paragraf i da li ste imali priliku da ga
18 pročitate?

19 O: Jesam.

20 P: Možete li nam reći, ako znate, šta se trebalo onda dogoditi sa
21 muškarcima starijima od 16 godina, koji nisu bili stari, koji nisu bili bolesni
22 i koji nisu bili uhapšeni tokom borbenih dejstava, čije zatočavanje nije bilo
23
24
25
26
27
28
29
30

1 povezano sa borbenim dejstvima?

2 O: To ovde ne piše. Odnosno, piše za ove niže da se razmjene vrše po
3 pravilu "svi za sve" na takozvanom ničijem terenu i tako dalje. Tako iz ovoga bi
4 proizlazilo da ostali treba da budu razmijenjeni.

5 P: Kada ste jučer rekli da ste smatrali da sistem funkcionira, da li je
6 to način na koji ste mislili da sistem funkcionira, otprilike u vrijeme 15. juna
7 1992.?

8 O: Slušajte, ovdje su uputstva. Ovo neka centralna komisija daje nalog
9 za teren. Trebalo je očekivati da će se ovako postupati.

10 P: I ponovo, Gospodine Trbojeviću, da Vas pitam. Kada ste rekli "Mi smo
11 vjerovali da je sistem funkcionirao", da li je Vaše razumijevanje funkcioniranja
12 tog sistema sredinom juna 1992. bilo takvo da ste mislili da je to način koji on
13 funkcionira?

14 O: Ali te nisam pročitao svako slovo, ne mogu sad tvrditi da je ovo
15 tačno to što se dešavalo. Ali, u ovih nekoliko crta, stavova koje sam pročitao,
16 a to je da... da ovo što ste Vi sad citirali, to i da ovi ostali treba što prije
17 da se razmijene, da se raz...razmjena vrši po pravilu "svi za sve", to bi
18 trebalo da budu pravila koja su važeća.

19 P: Gospodine Trbojeviću, jučer smo razgovarali o 400 Muslimana iz
20 Bratunca koji su bili držani na Palama od 14. do 17. maja 1992. godine, a zatim
21 bili prebačeni u Visoko. Ja se izvinjavam, mislim da su bili prebačeni 16. maja.
22 Ja sam Vas pitao o dolasku grupe tako velikog broja. Vi ste nam onda nešto rekli
23 o tome, da li bi se to primijetilo ili ne bi, takva jedna grupa, u jednom mjestu

1 veličine Pala.

2 Zamolit ću Vas da sada pogledate tri dokumenta. Prvi je pod tabulatorom
3 122. Pod tabulatorom 122 se nalazi jedno naređenje. Tu je otipkano ime doktora
4 Branka Đerića, ali nije potpisano. Datum je 15. maj 1992. i tu stoji: "Zadužuje
5 se Krizni štab Sokolac da obezbijedi 3 šlepera (sa ceradama) kojima treba
6 prebaciti zarobljenike na relaciji Pale, Visoko, preko Ilijaša."

7 Tačka 2: "Naredba stupa na snagu odmah."

8 Zamolit ćemo da svjedoku se predaju dokumenti 123 i 124. Pod tabulatorom
9 123 takođe je jedna naredba sa istim datumom, 15. maj 1992. godine i odštampanim
10 imenom doktora Branka Đerića, oredsednika Vlade. I tu se kaže: "Na osnovu člana
11 20, stava 5, Zakona o Vladi, naređujem: 1. zadužuje se Krizni štab Sokolac da
12 obezbedi tri šlepera (sa ceradama) i da ih stavi na raspolaganje Kriznom štabu
13 Pale na dan 16. maja u 8 časova. Šleperi će biti vraćeni istoga dana.

14 Pod 2: Naredba stupa na snagu odmah."

15 A tabulator 124, tu se nalazi dokument od 15. maja 1992. godine, Kriznom
16 štabu Ilijaš: "Molimo Vas da odobrite i obezbedite prolaz preko vaše teritorije
17 grupe zarobljenika koje se nalaze u Palama, a putuju za Visoko. Transport i
18 obezbeđenje ovih zarobljenika izvršit će Krizni štab Pale. Molimo da se ovo
19 odobrenje uništi u momentu kada zatvorenici napuste teritoriju opštine Ilijaš."

20 I taj dokument nosi ime sekretara Vlade, Nedeljka Lakića koji je

1 potpisan i na njemu se nalazi pečat.

2 Dakle, da li je ovaj postupak razmene koja se dogodila sredinom maja
3 1992. godine, da li je to i po Vašem shvatanju kako treba da izgleda jedna
4 razmena?

5 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Samo trenutak, molim, u vezi sa tim. Što
6 se tiče samih dokumenata -

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas, gospođice Loukas, mislim da
8 mogu da zamislim, a ne bih hteo sad u ovom trenutku da objašnjavam svedoku.

9 O kom, dakle konkretnom aspektu ovde govorimo. Da li govorimo o prevozu
10 ljudi? Da li Vi želite da saznate da li je to bilo uobičajeno, odnosno da li je
11 po shvatanju svedoka, da li bi transport bio organizovan od strane kriznih
12 štabova, ili pak o tome da bi oni započinjali u 8 časova ujutru ili već o čemu
13 se radi.

14 Molim Vas da postavite pitanje na način... Pretpostavljam, gospođice
15 Loukas, pošto je Raspravno veće već imalo ovde dokaza o sastavu konvoja, što
16 naravno ovdje nije sasvim jasno...

17 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Tako je, časni Sude. I mislim da ono
18 objašnjenje koje ste Vi dali svakako zadovoljava osnov zbog koga sam ja se ovde
19 i digla.

20 G. TIEGER: [simultani prevod]

1 P: Gospodine Trbojević, da li je po Vašem shvatanju razmena i kako se
2 one vrše, da li je to značilo da bi dolazilo i do koordiniranja rada između
3 opština kroz koje zatvorenici treba da prođu?

4 O: Pretpostavljam da bi, naravno, opština kroz koju bi to prolazi
5 trebalo da to zna. Iz ovoga ne vidim da li bih mogao reći da je tako trebalo
6 raditi ili nije trebalo tako raditi, jer ne znam s kim je to dogovoreno, kako je
7 dogovoreno tako... A lično ja, konkretno, o tom ne znam ništa, jer sam – kao što
8 sam rekao – u to vrijeme još nisam bio na Palama.

9 P: Čini mi se da ste juče gledali dokument koji nosi oznaku 74 u vezi sa
10 razmenom ovih, konkretno ovih muslimanskih zatvorenika. I naročito mislim na
11 treću stranicu spiska koji je bio priložen gde se nalazio potpis gospodina
12 Markovića, člana Vladine Komisije za razmenu ratnih zarobljenika u ime srpskog
13 MUP-a. Sećate li se toga, gospodine?

14 O: Da.

15 P: Na osnovu Vašeg razmatranja tog spiska i naročito potpisa i položaja
16 gospodina Markovića i na osnovu dokumenata koje ste videli danas popodne, ima li
17 ičega u tom postupku koji ste mogli da nazrete iz ovih dokumenata, nečega što
18 nije bilo u skladu sa onim kako je taj sistem razmena zapravo vođen i Vašeg
19 opšteg poimanja toga?

20 O: Pa Vi me pitate za stvari u kojima ja nisam učestvovao. U onom
21 uputstvu koje je predsednik komisije centralne propisao rečeno je da treba

1 omogućiiti da zarobljena lica idu slobodno kud hoće, da druge treba razmijeniti
2 sa komisijom druge strane. Da li je postojao dogovor i sporazum za tu razmjenu -
3 ne znam. Vidjeli smo spisak ljudi koji je tu razmijenjen, ali ne mogu Vam ništa
4 konkretnije o tome reći.

5 P: Ja shvatam, Gospodine Trbojeviću, da nam ne možete reći ništa o ovoj
6 konkretnoj razmeni o kojoj ne znate ništa. Ja Vas samo pitam, s obzirom na ono
7 što ste imali prilike da vidite i s obzirom na Vaše objašnjenje koje ste nam
8 dali ovde, da ste Vi shvatili bar da, sredinom juna, da je taj sistem
9 funkcionisao? Da li je bilo šta od ovoga što ste ovdje videli ustvari u
10 nesaglasju sa Vašim poimanjem o tome kako je taj sistem trebalo da funkcioniše?

11 GDA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, samo u vezi sa tim imam
12 primedbu. Mislim da način na koje je postavljeno pitanje je pomalo amorfan,
13 naročito ono mesto gde on kaže: "S obzirom na ono što ste ovde videli..." Dakle,
14 ako se od svedoka traži da nešto kaže na osnovu dokumenata koje viđa, mislim da
15 treba reći konkretno o kojim se dokumentima radi. To bi bilo, u najmanju ruku,
16 korektno prema svedoku.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

18 Gospodine Trbojević, Vi ste rekli da je radna grupa o razmeni
19 zarobljenika, da se ona nikada nije sastala i da to nije bio nikakav problem jer
20 se činilo da je sve u redu. Ono što gospodin Tieger hoće da sazna je to šta ste
21 Vi znali, s obzirom na ono što ste Vi znali o razmjeni zarobljenika, zarobljenih
22 lica i na osnovu dokumenata koji su Vam ovde predloženi. On Vam je predložio tu da
23 su zarobljenici prevoženi, odnosno, 400 ljudi je putovalo kroz različite
24 opštine.

1 Šta ste Vi ustvari znali, ne o tome kako su stvari trebale da se
2 odvijaju, već kako su one zaista i funkcionisale? I samo da Vas obavestim, ovo
3 Raspravno veće je čulo dosta svedočenja o zarobljenim licima i sasvim sigurno ta
4 lica nisu bila ratni zarobljenici. Ovo Raspravno veće je čulo dosta svedočenja o
5 razmeni i razmenama zarobljenih lica koja bi se teško mogla staviti pod
6 kategoriju ratnih zarobljenika.

7 Prema tome, ono što gospodin Tieger hoće da zna je šta ste Vi konkretno
8 znali o praksi razmene zarobljenika. I ako kažete "Ništa o tome nisam znao",
9 molim Vas recite nam, a ako ste nešto znali o tome, onda nam i to recite. A
10 gospodina Tiegera najviše interesuje da li ste Vi znali pre svega to da nisu
11 samo vojni obveznici bili zarobljeni, da su neki od njih možda bili civili, pa
12 bi ipak razmenjivani. Zatim, da li je bilo žena koje su bile zatočene, da li su
13 oni zaista pušteni ili ne, da li je bilo maloletnih lica ili dece? Šta ste Vi
14 znali o tome?

15 SVEDOK: Ništa konkretno, časni Sude. Ja nisam učestvovao u tim
16 poslovima.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A ipak ste juče rekli da nije bilo
18 nikakve potrebe da se posvećuje bilo kakva veća pažnja razmeni, jer je sve
19 funkcionisalo kako treba, a i to sve bez ikakvog konkretnog saznanja o tome šta
20 se dešavalo na terenu. Da li sam ja to dobro razumeo Vaše svedočenje?

21 SVEDOK: Prema onom što smo mi znali, prema onome što smo mi znali nije
22 imalo potrebe da se miješamo u to.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. I sada da li treba da to razumem
2 da Vi niste imali nikakvih konkretnih saznanja i na osnovu tog saznanja koje
3 nije bilo konkretno, nije bilo ničega što je trebalo učiniti u vezi sa tim?

4 SVEDOK: Nisam.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vi niste bili zadovoljni? Naime, teško
6 mogu da procenim šta je zapravo bio Vaš odgovor. Ja sam Vam rekao da sam shvatio
7 da Vi niste imali nikakvih konkretnih saznanja, ali s obzirom na to odsustvo
8 bilo kakvog konkretnog saznanja, Vi ste se zadovoljili, bili ste uvereni da nije
9 potrebno da bilo šta učinite.

10 A Vaš odgovorio je bio: "Nisam." Da li ste hteli da kažete da niste
11 ništa učinili ili ste hteli da kažete da niste se uverili, niste bili uvereni u
12 to?

13 SVEDOK: Nisam bio uvjeren da je potrebna neka intervencija u tom pravcu
14 i nisam ništa preduzimao u tom pravcu.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. I to sve iako niste imali
16 nikakvih konkretnih saznanja o tome šta ste zaista dešavalo na terenu u vezi sa
17 razmenom zarobljenih lica?

18 SVEDOK: Časni Sude, vidjeli smo ovdje ove izvještaje koji su predloženi.
19 Drugih saznanja nije bilo. Mi smo se nalazili na vrh Jahorine, praktično
20 odsječeni od svijeta, praktično bez struje u objektu i tako dalje.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je tačno da ste Vi videli te slike
22 na televiziji, Vi ste to pominjali? Mislim da ste pominjali žicu i mislim da ste

1 rekli da je to bilo Trnopolje?

2 SVEDOK: Rekao sam da sam kasnije bio u prilici da to vidim.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A šta mislite pod tim "kasnije"?

4 SVEDOK: U ovom momentu, kad je ova razmjena bila, mene nema na Palama.

5 Kad kažem "kasnije", mislim tokom ljeta 1992. godine.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, tokom leta 1992. godine.

7 Nastavite, gospodine Tieger.

8 G. TIEGER: [simultani prevod]

9 P: Gospodin Đerić je također pomenut kao član radne grupe koja je bila
10 formirana. Sećate li se toga?

11 O: Da.

12 P: Da li Vi možete da prihvatite to da je gospodin Đerić, bar na osnovu
13 ovog slučaja, imao nekih konkretnih saznanja o tome kako su funkcionisale te
14 razmene?

15 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, opet se radi o formulaciji
16 pitanja. Ako gospodin Tieger želi da pita o tome šta je svedok znao, o tome šta
17 je Đerić znao - to je jedna stvar. Ali, da li svedok prihvata na osnovu ovog
18 dokumenta, mislim da takvo pitanje ne treba postavljati.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ovaj prigovor se prihvata.

20 Gospodine Tieger, u normalnim okolnostima kada postavite pitanje, ako
21 neki dokument predočite nekom čoveku, tada bar u normalnim uslovima treba bar da
22 pođemo od pretpostavke da ta osoba zna šta u tom dokumentu stoji i da li je ta
23 osoba zaista bila, odnosno da li svedok to zna i tako dalje. Treba da ga pitate
24 direktno.

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod]

2 P: Mislim da ste nam juče rekli da gospodin Stanišić i gospodin Mandić
3 nisu bili kooperativni u to vreme i da je to jedan razlog zbog čega radna grupa
4 nije preduzimala nikakve konkretne korake. Da li ste razgovarali sa gospodinom
5 Đerićem oko toga kako funkcioniše sistem razmena nakon formiranja radne grupe u
6 junu 1992. godine?

7 O: Nisam.

8 P: Da li znate bilo šta o tome iz prethodnih razgovora sa gospodinom
9 Đerićem kako je funkcionisao sistem razmena?

10 O: Ja mislim da sam već nekoliko puta rekao da ja nisam znao, dakle,
11 nije mi ni Đerić prenio i nisam mogao znati kak... koliko on ima više
12 informacija od mene i da li ima uopšte više.

13 P: Vratću se onda na osnivanje radne grupe, 15. juna 1992. godine. Ta
14 radna grupa formirana je zbog izveštaja u kome se navodilo koliko je važan,
15 delikatan i kompleksan taj problem i koje sve loše posledice to može proizvesti
16 ukoliko se odmah ne priđe njegovom razrešavanju. Sećate li se toga?

17 O: Sećam.

18 P: Da li ste učinili bilo šta da saznate od gospodina Đerića da li je on
19 na te probleme o tome kako funkcioniše sistem razmena gledao na isti način ili
20 je i on to, kao i Vi, shvatao da on funkcioniše sasvim uspešno?

21 O: Ja nisam s njim razgovarao. Kako je on shvatao, ne mogu Vam reći.

22 P: Ta radna grupa, koliko sam shvatio, nije ništa uradila. Ona se nije

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nikada sastala, nije nikakav posao obavila. Da li Vam je gospodin Đerić ikada
2 rekao da je bio nezadovoljan, dakle, na bilo koji način da je bio nezadovoljan
3 time kako taj sistem funkcioniše?

4 O: Ne.

5 P: Da li je bilo koji član rukovodstva bosanskih Srba Vama stavio do
6 znanja da ima određenu zabrinutost zbog toga kako funkcioniše taj sistem
7 razmena?

8 O: Ne.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, molim da se svedoku sada
10 predoči dokument pod oznakom 21 u prvom registratoru i molim da mu se ostavi
11 dokument pod oznakom 20. To je ono naređenje od 28. maja. Dva dokumenta o kojima
12 govorimo, jedan pod tabulatorom 21 i tabulatorom 120.

13 Časni Sude, oprostite, ili ja nisam dobro rekao. Govorimo, dakle, o
14 zapisniku sednice od 4. jula koji se nalazi pod oznakom 29.

15 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Samo da bismo se uverili da svi gledamo
16 isti dokument. Govorimo o oznaci 29 i 120. Je li tako?

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Tako je.

18 P: Gospodine Trbojević, ranije smo pogledali dokument pod oznakom 120.
19 To je ono naređenje majora Andrića u kome se govori da iseljavanje muslimanskog
20 stanovništva mora biti organizovano i uvezano sa opštinama preko kojih se vrši
21 iseljavanje.

22 U tabulator 129 govori se o 36. sednici Vlade gde ste Vi bili prisutni,
23 a predsedavao je gospodin Đerić i molim sada da pogledate dnevni red, tačku 8.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Dnevni red, tačka 8, kaže: "Pokrenuto je pitanje da li postoje
2 dogovoreni kriterijumi u vezi sa iseljavanjem muslimanskog stanovništva sa
3 teritorija Srpske Republike Bosna i Hercegovina. Zaključeno je da Vlada do sada
4 nije imala stav o tom pitanju."

5 GDA PREVODILAC: Prevodilac napominje da nema pred sobom tekst.

6 G. TIEGER: [simultani prevod]

7 P: "Ministarstvo unutrašnjih poslova je zaduženo da pripremi informaciju
8 o tome, a Vlada će ga razmotriti i zauzeti odgovarajući stav."

9 Najpre da Vas pitam: ko je pokrenuo pitanje da li postoje dogovoreni
10 kriterijumi u vezi sa iseljavanjem muslimanskog stanovništva?

11 O: Ma ne sjećam se. Ne sjećam se toga.

12 P: Da li se sećate bilo čega, gospodine Trbojević, o diskusiji o tome da
13 li postoje dogovoreni kriterijumi o iseljavanju muslimanskog stanovništva sa
14 teritorije srpske republike?

15 O: Ne sjećam se ničega, a ovdje piše da dosad Vlada nije donosila
16 nikakve stavove o tome.

17 P: Da li možete da nam objasnite zbog čega je onda postavljeno uopšte
18 pitanje o tome da li postoje, odnosno, da li je to pitanje da li postoje
19 dogovoreni kriterijumi pokrenuti u to vreme?

20 GDA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ja nevoljko stalno ustajem i
21 stavljam prigovore. Međutim, već dva puta svedoku je postavljeno pitanje da li
22 se seća ili da li nešto zna. On je rekao da se to ne seća, da se toga ne seća;
23 "Ne sećam se ničega." I tu se kaže da Vlada nije zauzela nikakve stavove o tom
24 pitanju ranije. Prema tome, ja tvrdim, časni Sude, da po ovom pitanju to... na

1 ovo pitanje je svakako već dobiven odgovor od svedoka.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja podržavam Vaš prigovor, međutim, imam
3 jedno pitanje za gospodina Trbojevića.

4 Da li Vi smatrate da je uopšte bilo potrebno da postoje stavovi o
5 iseljavanju muslimanskog stanovništva? Moje pitanje je: u čemu je stvar. Koje je
6 to bilo pitanje?

7 SVEDOK: Ja danas znam neke podatke koji objašnjavaju ovu situaciju, a to
8 je da su u pojedinim krajevima se ljudi grupno obraćali zahtjevima da im se
9 omogući da se udalje iz ratnih područja. To tad nismo znali. Ovde se kaže da se
10 zadužuje Ministarstvo unutrašnjih poslova da pripremi informaciju.
11 Pretpostavljam -

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, ne. Ne, čekajte. Gospodine
13 Trbojeviću, moje pitanje je bilo da li su uopšte potrebni izveštaji, kriterijumi
14 ili šta bilo drugo, o pitanju kao što je iseljavanje muslimanskog stanovništva?
15 Šta je tu poenta? O čemu se radi? Ako ja od Vas, kad bih ja zatražio od Vas da
16 formulišete kriterijume za udisanje vazduha, zar ne bi Vaša reakcija odmah bila
17 da za to nisu potrebni nikakvi kriterijumi? Osim, ako nemate nešto vrlo
18 konkretno u vidu, kao što su pacijenti koji imaju teškoće sa disanjem ili
19 postoji neki problem životne sredine zbog koje ljudi ne mogu da dišu.

20 Dakle, o čemu se ovde radilo? Zbog čega Vi u tom trenutku niste ustali i
21 rekli: "Zašto su nam uopšte potrebni kriterijumi?" Ja u stvari pokušavam da
22 saznam o čemu se tu radilo.

23 SVEDOK: Ja sam rekao da ne znam ko je pokrenuo to pitanje.

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja Vas nisam pitao tko ga je pokrenuo.

25

26

27

28

29

30

1 Ja Vas pitam o čemu se -

2 SVEDOK: Ja moram obrazložiti to, ne mogu Vam u jednoj rečenici reći.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nemam ništa protiv toga pod uvjetom da
4 na kraju dobijem odgovor na moje pitanje, dakle, objašnjenje. Izvolite.

5 SVEDOK: Ja danas znam da je na više mjesta bila situacija da se građani
6 grupno obraćaju zahtjevima, Muslimani da idu na teritoriju koju drže muslimanske
7 snage, a Srbi na teritoriju koju drže srpske snage. To sam poslije saznao.
8 Pretpostavljam da je to bio povod ovom razgovoru ovde.

9 Činjenica je da Vlada nije razmatrala potrebu da se nekakva iseljavanja
10 vrše i da o tom nema stavova vlade. I slažem se potpuno s Vama da ih nije ni
11 trebalo biti. Mislim da je zato rečeno da Ministarstvo unutrašnjih poslova
12 pripremi informaciju gdje se to sve traži, u kom obimu i zašto.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, ako sam Vas ispravno shvatio. To
14 jeste bio problem uzevši u obzir ovu situaciju. Bez tog konteksta, to nije bio
15 problem.

16 SVEDOK: Da. Naravno.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, Vi u to vrijeme niste imali pojma
18 o čemu se radi.

19 SVEDOK: Ne.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] I tamo ste sjedili kao ministar i jedno
2 važno pitanje se stalno i stalno vraća na dnevni red. Vi nemate nikakve
3 predstave o stvarima i jednostavno prihvaćate da se izvještaji moraju napisati.
4 A sada, kad kažete da znate za kontekst, onda kažete, "Da, to je i bio problem".
5 Da li tako treba da shvatim ovo što ste Vi rekli?

6 SVEDOK: Da.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim nastavite, gospodine Tieger.

8 G. TIEGER: [simultani prevod]

9 P: U svjetlu konteksta, recite zbog čega je onda MUP bio pravi organ
10 koji je trebao pripremiti informaciju o tome, naime, kakva je njihova bila
11 stručnost u vezi baš sa time pitanjem i u vezi sa kontekstom koji ste nam sada
12 objasnili?

13 O: Pa MUP ima stanice javne bezbjednosti u svim mjestima. MUP je u
14 najbližem kontaktu s građanima. Ko bi mogao bolje da dođe do informacije?

15 P: U to vrijeme, dakle početkom jula 1992. godine, da li su veliki
16 brojevi Muslimana odlazili sa teritorija Republike Srpske?

17 O: Ja to tad nisam znao.

18 P: Znali ste da sistem razmjene funkcioniра, da li ste imali bilo kakvu
19 predstavu o tome koji broj Muslimana se iseljava koristeći se tim sistemom
20 razmjene?

21 O: Ne.

22 P: Da li se sjećate da smo prije neki dan gledali jedan dokument sa
23 sjednice Vlade i Savjeta za nacionalnu bezbjednost o 24. aprila 1992. u kojem je
24 bilo rečeno da nakon što Ministarstvo unutrašnjih poslova završi rad sa
25 zatvorenicima, da dalji proces razmjene treba biti vođen od strane Ministarstva

1 pravde, da li se sjećate toga?

2 O: Pročitali smo to ovde.

3 P: To je bio barem jedan aspekt procesa razmjene u kojem je MUP bio
4 uključen.

5 O: MUP je morao biti uključen u sve aspekte.

6 P: Da li je taj rad ili aktivnosti koje je MUP trebao poduzeti u periodu
7 prije nego što stvari preuzme Ministarstvo pravde, uključivao i istragu i
8 klasifikaciju i kategorizaciju zatvorenika?

9 O: Policijska obrada svuda u svijetu podrazumijeva isto, utvrđivanje ko
10 je sumnjiv za kakav kriminal i za kakav zločin, razdvajanje onih koji nisu
11 sumnjivi i tako dalje.

12 P: Ne znam da li se sjećate da smo vidjeli prvu stranicu naređenja od 6.
13 juna koju smo vidjeli prije nekoliko minuta, koju je potpisao gospodin Čolović,
14 gdje se kaže da su sve službe javne bezbjednosti čiji namještenici obezbjeđuju
15 objekte u kojima su ratni zarobljenici, dakle osobe koje su lišene slobode,
16 trebaju voditi zapisnik, evidenciju o svim pojedincima koji su zatvoreni. I
17 zatim se dalje objašnjavaju neke pojedinosti te evidencije.

18 Da li znate da li su rezultati istrage MUP-a imali bilo kakav utjecaj na
19 to koliko je brzo vršena razmjena zatvorenika ili kako je sam proces tekao?

20 O: Ne znam kakve je posljedice imalo po proces razmjene, ali mislim da
21 sam poslije saznao da, čini mi se, ni jedan predmet nije formiran kao krivični
22 predmet na osnovu... na osnovu tih, da kažem, obrada policijskih.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li to znači da su sve osobe koje su bile lišene slobode bile
2 poslane na razmjenu bez obzira na kategoriju, klasifikaciju?

3 O: Trebalo bi. Trebalo bi da je tako bilo.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne znam točno kako Vijeće ima namjeru
5 raspodijeliti vrijeme.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pauza od 20 minuta sada ili do 6h. U
7 bilo kom trenutku možemo početi. Ako hoćete još 10 minuta raditi, može, a ako
8 pronađete kasnije neki trenutak, još uvijek -

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja bih da onda napravimo pauzu sada.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Prekidamo s radom do petnaest do
11 šest.

12 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

13 ... Početak pauze u 17.26h

14 ... Sednica nastavljena u 17.49h

15 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

16 Izvolite sjesti.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, sada kada nema
18 svjedoka htio bih da mi kažete koliko ćemo još vremena slušati svjedoka kako nam
19 govori kako ne zna i ne sjeća se stvari. Ima određenih područja gdje je njegovo
20 pamćenje prilično slabo. Ne znam što ste Vi imali konkretno na umu, kako ćemo
21 dalje?

22 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, što se tiče nekih od
23 dokumenata, ja ne mogu reći čega se on sjeća ili ne. Što se tiče pak drugih
24 dokumenata, moglo bi biti korisno za Vijeće da sazna da li svjedok tvrdi da se

1 ne sjeća ili da se sjeća.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Može, ali dajte da to utvrdimo što je
3 moguće brže. Čuli smo cijeli niz objašnjenja zbog čega stvari stoje tako. Mi
4 ćemo razumjeti i ako svjedok ih izričito ne bude izrekao. Bit će nam jasno zbog
5 čega neke stvari nisu u potpunosti nešto čega se on može prisjetiti, zbog čega
6 nije tome posvetio punu pažnju ranije.

7 Dakle, shvatit ćete zbog čega Vijeće ne želi provoditi sate i sate
8 razmišljajući i slušajući zašto. Dovoljno će biti da se utvrdi kakva je
9 situaciju.

10 Molim poslužiteljicu da uvede gospodina Trbojevića u sudnicu.

11 [Svedok je ušao u sudnicu]

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, možete nastaviti.

13 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala.

14 Molim da se svjedoku pokaže dokument iza tabulatora 119.

15 P: Gospodine Trbojeviću, ovaj dokument je saopštenje za javnost Srpske
16 Republike Bosne i Hercegovine, to jest Vlade Srpske Republike Bosne i
17 Hercegovine od 7. augusta 1992. godine. Pečat i potpis su na dokumentu, potpis
18 predsjednika Vlade, doktora Branka Đerića, a u vezi sa emisijom CNN-a o stanju
19 zatvorenih u Omarskoj. Emisija je bila emitirana 6.8.1992. Dati ću Vam trenutak
20 da pogledate tekst.

21 Kao prvo, gospodine Trbojeviću, jeste li upoznati sa ovim saopštenjem
22 doktora Đerića koje je bilo posljedica fokusa koje su međunarodni mediji
23 posvetili Omarskoj i posljedica emisije koja je bila povezana sa tim?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne mogu reći da sam učestvovao u formulisanju ovog saopštenja. Dakle,
2 nisam bio upoznat sa samim pisanjem i sa samim objavljivanjem.

3 P: Da li se općenito sjećate reakcije političkih organa Republike Srpske
4 nakon što je došlo do emitiranja te emisije o Omarskoj?

5 O: Ja sam, čini mi se, više puta već odgovorio na pitanje da smo
6 vremenom počelo da saznajemo neke detalje iz... iz situacije oko tih logora. U
7 ovom saopštenju se ovde vidi da i Đerić ne prihvata to što je televizija
8 objavila i da je uvjeren da to nije tako.

9 P: Na drugoj strani prevoda na engleski gospodin Đerić kaže: "Nadležni
10 organi će prezentirati javnosti podatke i dokaze iz kojih će se vidjeti da su
11 lica lišena slobode koja se nalaze u Omarskoj učestvovala u oružanim borbama
12 protiv Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine."

13 O: Da.

14 P: Je li ono što je gospodin Đerić tvrdio javnosti, naime da su sve
15 zatvorene osobe u Omarskoj, vezano sa svim osobama koje su zatvorene u Omarskoj,
16 u skladu sa Vašim shvaćanjem situacije i stava koji su zauzeli politički organi
17 Republike Srpske?

18 O: Vjerovatno je Đerić imao informaciju da je riječ o ratnim
19 zarobljenicima iz oružanih dejstava. Ne znam šta sam ja drugo mogao čuti.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pitanje je bilo nešto drugo, gospodine
21 Trbojeviću.

22 Pitanje je bilo da li ovo što javnosti govori gospodin Đerić, da li je
23
24
25
26
27
28
29
30

1 to bilo u skladu sa Vašim shvaćanjem stava koji su zauzeli politički organi
2 Republike Srpske? Drugim riječima, da li ovo u većoj ili manjoj mjeri
3 predstavlja odraz stava političkih organa? To je bilo pitanje.

4 SVEDOK: Tako je.

5 G. TIEGER: [simultani prevod]

6 P: Da li ste u to vrijeme imali bilo kakve informacije koje su govorile
7 suprotno? Da li ste došli do takvih informacija u kratkom periodu, recimo mjesec
8 dana nakon tih događaja u augustu?

9 O: Zaista ne mogu precizirati kad sam koji podatak čuo i gdje i kako.

10 P: Da li se sjećate da ste čuli informacije koje su ukazivale na to da
11 tvrdnje gospodina Đerića izrečene u javnosti, a u vezi sa zatvorenim osobama u
12 Omarskoj, nisu točne?

13 O: Nisam čuo.

14 P: Gospodin Đerić također kaže u posljednjem retku tog pasusa: "Međutim,
15 prisiljeni smo da i njih koristimo...", a tu se misli na objekte kao što su
16 Omarska, "... pored ostalog i zbog apsolutne nezainteresovanosti druge strane za
17 razmjenu zarobljenih."

18 Da li ste Vi tako shvatili stav Vlade i drugih vlasti Republike Srpske u
19 vezi sa nastavkom držanja, zatvaranja tih osoba u Omarskoj, a naime da se radilo
20 o tome da oni nisu razmjenjivani zbog toga što nije bilo interesa sa druge
21 strane, pa su oni zbog toga i dalje zadržani?

22 O: Nisam bio upoznat s tim da se ljudi drže samo zato što druga strana
23
24
25
26
27
28
29
30

1 neće da ih preuzme.

2 P: Kako ste Vi razumjeli onda, zbog čega se njih i dalje drži?

3 O: Drže se kao ratni zarobljenici i čeka se razmjena.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Zamolit ću da se svjedoku pokaže dokument
5 pod oznakom 83. Riječ je o sjednici Predsjedništva Republike Srpske.

6 P: Gospodine Trbojeviću, kao što možete vidjeti, riječ je o zapisniku sa
7 sjednice Vlade Republike Srpske od 6. augusta 1992. godine?

8 O: Ovde piše sljedeće: "Sjednica Predsjedništva Srpske Republike."

9 P: Mislim da je to tačno i mislim da sam to i rekao.

10 Gospodine Trbojeviću, opet u cilju uštede vremena, hteo bih samo da
11 vidim da li možete da prihvatiti nešto što ću Vam reći o jednom dokumentu bez da
12 Vam ga pokažem. Radi se o jednom novinskom članku iz *Timesa* od 9. avgusta u kome
13 se iznosi hronologija otkrivanja zbivanja u logoru Omarska, jer su predstavnici
14 međunarodnih sredstava informisanja dospeli do Omarske 5. avgusta. Da li imate
15 bilo kakvih saznanja o tom konkretnom datumu, gospodine?

16 Odnosno, da li osporavate da je to taj datum? Prosto pokušavam da ovim
17 smestim ovu sednicu Predsedništva s obzirom na vreme kada su pojavili prvi
18 tekstovi o Omarskoj u međunarodnim medijima.

19 O: Nemam razloga da osporavam.

20 P: Sada bih Vas zamolio da pogledate posljednju zabeležku na sednici pre
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zaključka; dakle, pretposlednji pasus ovog zapisnika, gospodine. Tu stoji da je
2 Predsjedništvo razgovaralo o tretmanu zatvorenika koji su zarobljeni u objektima
3 na srpskoj teritoriji.

4 GĐA PREVODILAC: Prevodilac napominje da nema original teksta pred sobom.

5 G. TIEGER: [simultani prevod]

6 P: I tu se kaže: "Zarobljenike treba podeliti na tri kategorije: one
7 koji su uhvaćeni na frontu, one koji su učestvovali u naoružavanju i akcijama
8 Teritorijalne odbrane i onih koji su potpomagali i financirali Alijinu vojsku."
9 A zatim se govori o potrebi da se poštuju međunarodne konvencije, odnosno da se
10 zatvorenici, ratni zarobljenici, da se sa njima humano postupa i tako dalje.

11 Najpre, Gospodine Trbojeviću, da li ste Vi bili upoznati, kao
12 potpredsednik za unutrašnja pitanja, da li ste bili upoznati sa tim da je
13 predsedništvo bilo zainteresovano da se obezbedi da svi zatvorenici,
14 zarobljenici, budu podeljeni na kategorije? I govorim konkretno o ovom vremenu,
15 dakle, nakon ove konkretne sednice.

16 O: Ja nemam saznanja da je Predsjedništvo bilo upoznato s tom potrebom
17 ili da je ono kreiralo kriterijume za formiranje ovih triju kategorija. Mislim
18 da se te kategorije spominju i u nekim dokumentima ranije.

19 P: A da li znate da li su zarobljenici u Omarskoj bili kategorizovani,
20 odnosno podeljeni na kategoriju u vreme kada je održana 24. sednica
21 predsedništva?

22 O: Ne znam.

23 P: S obzirom na Vaše iskustvo u Vladi, da li znate da li je zaključak
24 koji je donelo Predsedništvo na ovoj sednici, da li se ono odnosilo na
25 zarobljenike, odnosno da li se imalo primenjivati i na zatvorenike u Omarskoj?

26 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, nisam sasvim sigurna da sam
27 baš sasvim shvatila ovo pitanje, a kamoli da ga je mogao shvatiti svedok. Čini

1 mi se da je ono trebalo da bude formulisano na jedan koncentrisaniji način.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko sam ja shvatio pitanje, ono se
3 odnosilo na to da li su ovi zaključci o razlikovanju tri grupe, odnosno podeli
4 zarobljenika na tri grupe, da li se to odnosilo i na Omarsku. A početak pitanja,
5 bar koliko sam ga ja shvatio, tu je svedok upitan šta je on saznao u to vreme i
6 šta je saznao eventualno u nekoj kasnijoj fazi.

7 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Ja mislim da je pitanje glasilo da li se
8 to pitanje ili ne odnosilo na, a ne da li je to bilo primenjivo.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, tako sam ja to bar shvatio.

10 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Svakako, međutim, čini mi se da je to
11 malo drukčije i da se to razlikuje od šireg pitanja primenjivosti.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, pa to je prednost, gospođice Loukas,
13 kada ste govornik, kada je to Vaš materinji jezik.

14 Dakle, gospodine svedoče, Vi ste rekli da ne znate da li su zatvorenici,
15 zarobljenici u Omarskoj bili podeljeni u te grupe u vreme kada je održana 24.
16 sednica, a da li ste na osnovu onoga što se događalo nakon tog sastanka, da li
17 je Vaše iskustvo to da je zapravo to uputstvo u praksi sprovedeno u Omarskoj?

18 SVEDOK: Ne znam.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, možete nastaviti.

20 G. TIEGER: [simultani prevod]

1 P: Na sednici Predsedništva odlučeno je da te kategorije treba da budu,
2 kao što vidite, oni koji su zarobljeni na frontu, oni koji su učestvovali u
3 naoružavanju i akcijama T0-a i oni koji su pomagali i finacirali Alijinu vojsku.
4 Da li Vam je poznato kako su ljudi koji su potpomagali i financirali vojsku,
5 kako su oni pritvarani u ovim okolnostima?

6 O: Ne znam.

7 P: Da li znate razliku između kategorije lica koja su uhapšena ili
8 zarobljena na frontu i lica koja su učestvovali u operacijama T0-a?

9 O: Za mene bi to bila ista kategorija.

10 P: Da li je gospodin Đerić koji je prisustvovao toj sednici ikada sa
11 Vama razgovarao ili Vam rekao kako je on shvatao distinkciju, odnosno razliku,
12 između te dve kategorije?

13 O: Ne.

14 P: Da li Vam je bilo koji drugi član Predsedništva ikada rekao, ili ste
15 možda saznali iz nekog drugog izvora, koja je trebalo da bude distinkcija između
16 te dve kategorije?

17 O: Ne.

18 P: U onom saopštenju za javnost koje je dao gospodin Đerić, on također
19 na drugoj stranici kaže: "Napravljena je greška što snimateljima nije dozvoljeno
20 da se izvrši celokupno potrebno snimanje, ali to ćemo lako otkloniti stavljanjem
21 na uvid potpunu situaciju svakom objektivnom izveštaču."

22 Da li ste Vi u to vreme znali, imali saznanja o tome da članovima,
23 odnosno predstavnici međunarodnih sredstava informisanja nisu imali dozvoljen
24
25
26
27
28
29
30

1 pristup logorima?

2 O: Ne.

3 P: Da li imate bilo kakvog razloga da sumnjate u ono što je gospodin
4 Đerić izneo u ovom saopštenju, to jest da nije postojao potpun pristup logoru
5 međunarodnim medijima?

6 O: Nemam.

7 P: Da li ste u to vreme znali koliko je otprilike Muslimana ili drugih
8 ljudi koji nisu Srbi, bilo zatočeno u Omarskoj u vreme kada su međunarodni
9 mediji dobili pristup?

10 O: Nisam.

11 P: Da li ste čuli ili saznali za bilo kakvo masovno prebacivanje
12 zatvorenika iz Omarske otprilike u vreme kada su međunarodni mediji konačno
13 dobili pristup tamo?

14 O: Ne.

15 P: Da li znate šta je činjeno kako bi se utvrdio status lica koja su
16 bila zatvorena u Omarskoj u vreme kada su međunarodni mediji pokušavali da
17 dobiju pristup tamo, ili pak status onih lica koja su bila prebačena iz Omarske,
18 to jest da li su bili borci, civili, muškarci ili žene?

19 O: Ne znam.

20 G. TIEGER: [simultani prevod] Molim da se svedoku sada predoči dokument
21 pod oznakom 58.

22 Oprostite, časni Sude, ova oznaka se nalazi u registratoru broj 2.
23 Izvinjavam se što Vam nisam odmah rekao.

24 P: Pod tabulatorom 58, Gospodine Trbojeviću, je jedan strogo poverljiv
25 dokument komande 1. Krajiškog korpusa, i to odeljenja za obaveštajni rad i

26

27

28

29

30

1 bezbednost i govori se o logoru za ratne zarobljenike u Manjači. Potpisao ga je
2 pukovnik Stefan Bogojević i nosi datum od 6. avgusta 1992. godine.

3 Najpre, da li se sećate pregledom izveštaja koja su podnosili gospodin
4 Lale ili Erkić ili Avlijaš, da su zatvorenici iz Omarske, odnosno deo
5 zatvorenika iz Omarske da je bio prebačen u logor u Manjači?

6 O: Da.

7 P: Pukovnik Bogojević piše načelniku sektora bezbednosti u Prijedoru i
8 kaže da je nakon obrade ratnih zarobljenika u logoru u Manjači za ratne
9 zarobljenike mi smo uvideli da je određeni broj (dosta veliki broj) prema
10 inkriminisanju ne treba da budu u ovom logoru; nisu imali oružje, nisu
11 učestvovali u borbi, nisu bili u uniformi i tako dalje."

12 GDA PREVODILAC: Prevodilac napominje da nema originala teksta pred
13 sobom.

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: A zatim, u poslednjem paragrafu kaže da nakon nedavnog napada
16 evropskih i svetskih medija zbog postojanja koncentracionih logora, da se izvrši
17 selekcija, odnosno podela zatvorenika.

18 Da li su informacije o tome da je prilično veliki broj civila bio
19 prisutan tamo - koji nisu, dakle, učestvovali u borbi, nisu imali oružje i tako
20 dalje - da je njihovo prisustvo u logoru u Manjači, da li ste te informacije
21 saznali početkom ili u prvoj polovini avgusta 1992. godine?

22 O: Ja nisam.

23 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ja bih hteo da postavim jedno
24 pitanje, molim Vas.

25 Gospodine svedoče, da li biste mogli da nam objasnite tačno šta je to
26
27
28
29
30

1 Sektor nacionalne bezbednosti, dakle, ovaj kome je upućen taj izveštaj? Šta je
2 to bilo u upravnoj organizaciji? Možete li nam to objasniti koji je to bio
3 organ?

4 SVEDOK: Policija se dijelila na Javnu bezbjednost i Sektor državne
5 bezbjednosti ili nacionalne bezbjednosti. Tako je obradu tih zatvorenika
6 vjerovatno vršila ta Služba nacionalne bezbjednosti i ovaj pukovnik što je ovo
7 potpisao, on je bio načelnik vojne bezbjednosti.

8 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Drugim rečima, on piše u svom
9 izveštaju onima koji su zaduženi za civilni deo nacionalne bezbednosti. To je
10 znači civilni organ?

11 SVEDOK: Da. Da.

12 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A taj Sektor nacionalne bezbednosti
13 Prijedora, gde se on nalazi, odnosno koje je njegovo mesto u ukupnoj državnoj
14 organizaciji?

15 SVEDOK: Ta se organizacija vremenom mijenjala, ali mislim da je u ovo
16 vrijeme bio u okviru Centra javne bezbjednosti Banja Luka.

17 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A iznad te službe bezbednosti, tog
18 Centra službi bezbednosti u Banjaluci, šta se nalazi iznad njih? Drugim rečima,
19 hteo bih da razumem tu piramidu, taj lanac komandni, odgovornosti. Mi imamo
20 Prijedor, Banjaluku i, iznad toga, što se nalazi iznad toga?

21 SVEDOK: Iznad toga je Ministarstvo unutrašnjih poslova.

22 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A da li taj Sektor nacionalne
23 bezbednosti treba da podnosi ovakav tip izveštaja Banjaluci, dakle tom srednjem
24
25
26
27
28
29
30

1 stepenu ili treba da ide na najviši nivo, ministru unutrašnjih poslova?

2 SVEDOK: Pa mislim da je trebalo da izvještava neposredno
3 pretpostavljenog, dakle Centar javne bezbjednosti u Banjaluci.

4 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A da li je, po Vašem mišljenju,
5 Centar u Banjaluci, da li je on trebalo odmah da izveštava da postoji veliki
6 problem u tom logoru? Dakle, da li je on trebao da odmah o tome izvesti ministra
7 unutrašnjih poslova?

8 SVEDOK: Naravno.

9 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A kakva je u tom momentu, kada bi
10 dobio takav izveštaj, bila uloga ministra unutrašnjih poslova? Šta je on trebao
11 da učini?

12 SVEDOK: Pa ministar je ili sam trebao insistirati na tome da se ova
13 klasifikacija obavi, da se ljudi za koje nema razloga da se vodi postupak i da
14 se drže lišeni slobode puste, što bi bilo najnormalnije, ili da informiše, sad -
15 bilo Vladu, bilo predsednika Republike... pošto je on na neki način bio vezan za
16 predsednika Republike.

17 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A da li je u to vreme, za Vas, da li
18 su se stvari tako odvijale? Naime, da li je ministar unutrašnjih poslova vršio
19 tu ulogu, da li je on podnosio u potpunosti izveštaj Vladi čiji je on bio deo?
20 Govorim o premijeru i zameniku, odnosno potpredsedniku Vlade.

21 SVEDOK: Ja ne znam da je bilo drugih izvještaja osim onih koje smo ovde
22 već pregledali.

1 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Moje pitanje, gospodine svedoče, s
2 obzriom na funkciju koju ste u to vreme obavljali – da li ste Vi bili u toku sa
3 tim stvarima? Da li je bilo normalno, odnosno, da li je normalno da Vi kažete
4 sada nama ovde da Vam ovaj dokument nije poznat? Da li ste Vi bili upoznati, da
5 li je trebalo da budete upoznati sa tim u to vreme?

6 SVEDOK: Svakako je trebalo da budem upoznat.

7 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Vi to niste bili?

8 SVEDOK: Ne.

9 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Oprostite što insisitram, ali zbog
10 čega niste bili u toku? Koje je Vaše objašnjenje? Da li je to bilo zato što je
11 postojala namera da se to skriva ili da se skrije nešto što se dešava? Da li je
12 netko to pokušavao da sakrije od drugih ljudi?

13 SVEDOK: Moje lično mišljenje je da je bila ozbiljna namjera da se to ne
14 sazna.

15 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Zbog čega?

16 SVEDOK: To su postupci koje je sav svijet osudio nakon što se za njih
17 saznalo.

18 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala.

19 G. TIEGER: [simultani prevod]

20 P: Gospodine Trbojeviću, da li ste Vi saznali za zarobljavanja, odnosno
21 držanja u zarobljeništvu nesrpskih civila iz bilo kog drugog izvora početkom
22 avgusta 1992. godine?

23 O: Nisam.

24 G. TIEGER: [simultani prevod] Molim da se svedoku predoči dokument pod
25
26
27
28
29
30

1 oznakom 84.

2 P: Gospodine Trbojeviću, pod oznakom 84 je dokument od 8. avgusta 1992.
3 godine od Ministarstva unutrašnjih poslova Srpske Republike Bosne i Hercegovine
4 u Sarajevu, srpskoj republici, odnosno predsedniku Srpske Republike Bosne i
5 Hercegovine i predsedniku Vlade Srpske Republike Bosne i Hercegovine, a potpisao
6 ga je zamenik ministra za policiju, odnosno policijske poslove i zadatke, Tomo
7 Kovač.

8 GDA PREVODILAC: Prevodilac napominje da nema tekst originala pred sobom.

9 G. TIEGER: [simultani prevod]

10 P: Molim Vas da to malo pogledate.

11 Počinje dokument rečima da je cilj da se reše problemi koji su nastali
12 zbog zatvaranja drugih naroda i narodnosti u nekim centrima, osim onih mera koje
13 je već preuzela Vlada i koje su ministarstva sprovedla: "Ja predlažem sledeće: da
14 se status ljudi promeni, da se legalni status ljudi promeni u skladu sa
15 međunarodnim konvencijama o izbeglicama, ratnim zarobljenicima i tako dalje."

16 Na vrhu te stranice, gospodine Trbojević, nalazi se jedna zabeleška
17 rukom pisana gde piše: "Kombinovani tim policije i pravosuđa treba da izvrši
18 inspekciju...", i tu se navode brojevi 1, 2 i 3, kategorizacija, zatim
19 jurisdikcija organa i kaže se da će biti određenih sankcija. I možda možete Vi
20 pročitati ostatak.

21 Tu se kaže T-12, na vrhu. I u vezi s tim, molim da se svedoku pokaže
22 dokument pod oznakom 37. To je u 1. dosjeu, regulatoru.

23 Gospodine Trbojeviću, mislim da smo ranije već pogledali dokument koji
24 je nosio oznaku dnevnog reda, relevantnu tačku dnevnog reda na sednici Vlade.
25 Najpre da kažem za zapisnik da se pod tabulatorom 37 nalazi zapisnik 46. sednice
26 Vlade koja je održana 9. avgusta 1992. godine i tu se kaže da ste Vi

1 predsedavali tom sednicom, a da je među prisutnima bio i Tomislav Kovač.

2 Ako sada pogledamo tačku 12 dnevnog reda, tu se vidi da je Vlada
3 formirala dve komisije u koju su ušli predstavnici Ministarstva unutrašnjih
4 poslova i pravosuđa i uprave. Zadatak komisije je da sazna kroz odgovorne organe
5 o statusu ljudi u koncentracionim centrima, odnosno sabirnim centrima, i drugim
6 objektima, da se ubrza kategorizacija tih ljudi i utvrde odgovornosti i kazne.

7 Da li T-12, ono što je rukom napisano na dokumentu od 8. avgusta koji je
8 pripremio gospodin Kovač, da li se to tamo nalazi? Da li je to u vezi sa dnevnim
9 redom, odnosno tačkom 12 za Vladinu sednicu koja je održana narednog dana?

10 O: Ne znam, a mislim da nije. Ovaj papir mi je pokazao istražitelj i
11 tada na njemu nije bilo ovo T-12. Tad smo razgovarali, ja sam rekao da se ne
12 sećam da je bilo na sednici Vlade.

13 P: Da li znate čiji je to rukopis, to na dokumentu?

14 O: Ma nemam pojma.

15 P: Molit ću Vas da pročitate treću stvar koja je rukom napisana, to jest
16 pod tačkom 3 u tom dokumentu.

17 O: Ovu prvu riječ ne mogu, pa piše: "Proceduru odgovornih, sankcije. U
18 br..."; ne mogu ovu prvu riječ pod brojem 3 pročitati.

19 Ovu prvu riječ pod brojem 3 ne mogu, a iza toga piše: "Proceduru,
20 odgovornosti...", možda, "odgovornost, odgovornost, sankcije." Nesumnjivo je da

1 tačka 12 u zapisniku odgovara manje-više ovom dopisu.

2 P: Hvala na tome. Upravo sam Vas to htio pitati. Dakle, točke se
3 poklapaju, gospodin Kovač je prisutan na sjednici, dokument sadržava istu točku
4 dnevnog reda kao i koja je bila i na sjednici. Dakle, da li Vi još uvijek
5 tvrdite, gospodine Trbojeviću, da ovaj dokument nije bio predložen na 46.
6 sjednici Vlade u august 1992. godine, 9. augusta?

7 O: Ne mogu tvrditi pošto je datum dan ispred ovoga, pošto je tačka 12,
8 ovde, se odnosi na formiranje komisije koja treba da ovde da obide to. Ne mogu
9 biti kategoričan, naravno.

10 P: Da vidimo kako su stvari kronološki išle. Ističe nam za danas
11 vrijeme. Dakle, gospodin Kovač je pismo napisao 8. augusta 1992.

12 9. augusta, slijedećeg dana, se pojavio na sjednici Vlade. Sâm dokument
13 nosi oznaku T-12, a taj 12 predstavlja točku koja se poklapa sa onim što je
14 rukom napisano i navedeno pod brojem na dokumentu.

15 To Vama ne ukazuje, gospodine, da je dokument bio stvarno i predložen na
16 sjednici 9. augusta?

17 O: Ne.

18 P: Po Vašem mišljenju, u tom slučaju, na temelju kojih informacija su
19 formirane ove dvije komisije koje su se sastojale od predstavnika Ministarstva
20 unutrašnjih poslova i Ministarstva pravde, i to 9. augusta?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Sasvim je moguće da je Tomo Kovač izvjestio o tome, o potrebi.
2 Formulacija zaključka Vlade na sjednici ne odgovara ovom njegovom dopisu.

3 P: Ukoliko je gospodin Kovač - Ustvari, kao prvo: da li je gospodin
4 Kovač 9. augusta izvijestio da se nada da će razriješiti probleme koji su
5 proizašli iz zatvaranja drugih naroda, predlažući tako da se status ljudi
6 promijeni u skladu sa međunarodnim konvencijama?

7 O: On ovdje predlaže donošenje propisa o kategorizaciji lica lišenih
8 slobode, daje prijedlog da lica drugih nacionalnosti mogu imati samo status
9 izbjeglica. I po onome što u ovom zapisniku, iako taj zapisnik ne odražava ni
10 raspravu ni bilo šta konkretnije, se vidi da je Vlada zaključila da formira
11 komisije koje će otići da izvrše uvid i da zatraže zbrinja... ubrzanje postupka
12 kategorizacije. Po kojim sad propisima kageorizacije, ja iz ovoga ne vidim. Jer,
13 ovo što Kovač predlaže ovdje nije ono što je u onom... u onoj sjednici
14 Predsjedništva bilo napisano kao moguće kategorije.

15 P: Prije nekoliko trenutaka Vas je sudija Hanoteau ispitivao nešto o
16 odgovornosti osoba na konkretnim položajima nakon što su dobili ovakve
17 informacije. Kakva je bila odgovornost bilo kojeg funkcionera iz Vlade po
18 primitku informacija da su osobe kao što su navedene u pismu gospodina Kovača,
19 drugim riječima da su civili držani u pritvoru, a da je to predstavljalo kršenje
20 međunarodnih konvencija?

1 O: Ovde Kovač piše da: "Imamo slučajeve da pripadnici Ministarstva
2 unutrašnjih poslova prihvataju, a u nekim slučajevima učestvuju u samom
3 zarobljavanju lica u zonama ratnih dejstava." Ne spominje o zarobljavanju
4 civila. Na ovoj drugoj strani kaže da: "Civilno stanovništvo, bez obzira na
5 pripadnost, čiji su ekstremisti u ratu sa srpskom republikom, mogu imati status
6 samo izbjeglica...", čiji su ekstremisti u ratu... "sa određenim pojačanim
7 kontrolama, te da smještaj mogu vršiti dobrotvorna društva..." i tako dalje, i
8 tako dalje. Dakle, on pravi ovdje prijedlog nekih kategorija i nekih postupaka
9 koje treba neko da odluči o tome.

10 P: Gospodin Kovač u svom pismu dva puta spominje civile. Prvi puta kad
11 govori da drugi, puno važniji problem na terenu je što ljudi nisu na prikladan
12 način kategorizirani u objektima i sabirnim centrima. Tu mislim na civile i
13 spominje jednu drugu kategoriju. A drugi puta je na početku prvog paragrafa, na
14 drugoj stranici prijevoda na engleski. Civilno stanovništvo bez obzira da li
15 pripadaju nekoj nacionalnosti čiji ekstremisti su u ratu sa Srpskom Republikom
16 Bosnom i Hercegovinom mogu imati samo status izbjeglica.

17 Dozvolite mi da Vam o ovome postavim još jedno pitanje u vezi sa ovim
18 dokumentom. Gospodin Kovač navodi, u svoja posljednja dva paragrafa, da na ovaj
19 način iznosi ovaj problem jer međunarodne institucije neće prihvatiti nikakav
20 drugi stav, to jest pristup, u odnosu na članove drugih nacionalnosti i zatim
21 kaže: "Ako se Vi slažete...", pri tom se misli na osobu kojoj je upućeno pismo,
22 "u skladu sa ovim viđenjem naroda koji su u podređenom tretmanu od strane Srpske
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Republike BiH...". On dakle tu predlaže određene mjere.

2 Da li – Ustvari da drugačije postavim pitanje.

3 Da li je Vlada kada je formirala ove dvije komisije 9. augusta 1992.,
4 dakle dan nakon Kovačevog pisma, da li je zabrinutost Vlade bila posljedica
5 zabrinutosti da međunarodna zajednica i međunarodne ustanove neće prihvatiti
6 niti jedan drugi pristup?

7 O: Pa vjerujem da jeste.

8 P: U redu. Časni Sude, samo još jedno pitanje.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Još uvijek vezano za isti dokument?

10 G. TIEGER: /prevod engleskog transkripta: "Da."/

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda možda da izrekнем jednu napomenu.
12 Možda nije potrebno da se to zamijeni. Međutim, s obzirom da T-12 ima tako
13 istaknutu ulogu, a to se ne vidi u prijevodu na engleskom, mislim da je ipak
14 svima sve jasno.

15 Možete nastaviti.

16 G. TIEGER: [simultani prevod]

17 P: Samo da ukratko ponovim, ovo će biti posljednje pitanje danas. Dakle,
18 ja sam Vas pitao da li je formiranje tih komisija bilo posljedica zabrinutosti
19 Vlade da međunarodna zajednica i institucije neće prihvatiti drugačiji stav? Vi
20 ste se složili da mislite da je tako.

21 O: Da.

22 P: I zatim Vas pitam: da li je takav stav bio zapravo rezultat
23 međunarodne povike koja se digla?

24 O: Da.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gledate na sat, gospodine Tieger.
2 Međutim, mi radimo do 7. Mi samo kad radimo do 2, onda prestajemo u petnaest do
3 dva.

4 G. TIEGER: [simultani prevod]

5 P: Ta zabrinutost o kojoj smo upravo razgovarali, gospodine Trbojeviću,
6 da li su nju osjećali i funkcioneri u političkim organima Republike Srpske -
7 naime, potrebu da se reagira zbog ovog povika u međunarodnoj javnosti?

8 O: Ja nisam konkretno obavljao razgovore sa njima, ali vjerujem da jesu.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Ako budemo imali vremena, zamolit ću da
10 pogledamo nekoliko dokumenata koji su prethodili pismu gospodina Kovača. Zamolit
11 ću da sada pogledamo dokument pod brojem 77.

12 P: Gospodine Trbojeviću, pod brojem 77 je izvještaj o nekim aspektima
13 rada koje tek treba izvesti i o zadacima koji predstoje, a datum je 17. juli
14 1992. Riječ je o strogo povjerljivom dokumentu upućenom predsjedniku
15 Predsjedništva i premijeru, a to je uputilo Ministarstvo unutrašnjih poslova
16 Srpske Republike Bosne i Hercegovine.

17 Zamolit ću Vas da pogledate 3. stranicu dokumenta, prvi paragraf u
18 prevodu na engleski. Tamo stoji: "Vojska, krizni štabovi, ratna predsjedništva
19 zatražili su da vojska okupi ili zarobi što je moguće više muslimanskih civila.
20 Mi prepuštamo te nedefinirane logore organima unutrašnjih poslova. Uslovi u tim
21 logorima su loši. Nema hrane. Pojedinci se u nekim slučajevima ne pridržavaju
22 međunarodnih normi...", i tako dalje.

23 Kao prvo, Gospodine Trbojeviću, da li ste Vi 1992. godine saznali za
24 ovaj dokument ili njegov sadržaj?

25 O: Nisam.

26 P: Jeste li bili upoznati sa navodima međunarodne zajednice o kojima
27
28
29
30

1 Smo - Ustvari, ne. Povlačim ovo pitanje.

2 Dozvolite zapravo da skrenem Vašu pažnju na jedan drugi dio dokumenta,
3 na stranicu 6 u prevodu na engleski. Riječ je o paragrafu koji počinje riječima:
4 "S namjerom da se riješe postojeći problemi i neriješena pitanja, zajedno sa
5 Ministarstvom pravde, neophodno je da se održi zajednički sastanak kako bi se
6 pozabavili problemima suradnje između MUP-a i pravosudnih organa, sprječavanju
7 zločina, nestašici sudaca za krivične slučajeve i da postignemo sporazum o
8 pokretanju postupka za promjenu trajanja pretpretresnog lišavanja slobode.
9 Predsjedništvo bi trebalo podržati odredbu prema kojoj se lišavanje slobode, to
10 jest pritvaranje, može trajati najviše 31 dan."

11 U posljednjoj rečenici paragrafa stoji: "Naglasak se treba staviti na
12 pitanje premještanja određenih građana, sela i tako dalje, što ne spada u
13 nadležnost MUP-a, iako se vrše naponi da se izvrši povezivanje sa MUP-om."

14 Da li znate da li je održan jedan sastanak između predstavnika
15 Ministarstva pravde i MUP-a u nekom periodu nakon 17. jula 1992. kako bi se
16 rješavala ta pitanja?

17 O: Ne znam.

18 P: Da li znate jesu li informacije koje su bile na raspolaganju MUP-a,
19 dakle i ministra unutrašnjih poslova, o kojima se govori u ovom dokumentu, da li
20 se o njima razgovaralo na bilo kom od sastanaka na kojima je sudjelovao i
21 ministar pravde?

22 O: Ne znam.

23 P: Jučer smo razgovarali o komisiji ili radnoj grupi koja je bila
24 osnovana 15. juna 1992. godine, koja je bila osnovana kako bi rješavala važna i
25 osjetljiva pitanja vezana za zatvorenike, u kojoj su bili gospodin Subotić,

1 Stanišić i Mandić. Vi ste Vijeću govorili o učinku koji je ta radna grupa mogla
2 imati da je krenula sa radom.

3 Da li ste u bilo kojem trenutku 1992. godine, gospodine Trbojeviću,
4 počeli smatrati da su ministar unutrašnjih poslova i ministar pravde imali
5 informacije o logorima za zatvorenike koje Vama nisu saopćavali?

6 O: Bio sam uvjeren da imaju više informacija od nas ostalih. Ali, nisam
7 mogao pretpostaviti da znaju sve ovo što se poslije saznalo.

8 P: To je sigurno bio jedan od, ja pretpostavljam, da je to bio jedan od
9 razloga zbog kojeg su oni bili imenovani da sudjeluju u toj važnoj radnoj grupi,
10 zar ne?

11 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ovo zapravo nije pitanje.
12 Nije jako dobro formulirano i ne vjerujem da bi odgovor mogao na bilo koji način
13 pomoći Pretresnom vijeću.

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Povlačim pitanje. Prelazim na nešto drugo.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

16 G. TIEGER: [simultani prevod]

17 P: Gospodine Trbojeviću, jučer ste nam rekli da kada ste Vi i gospodin
18 Đerić razgovarali sa gospodinom Karadžićem i gospodinom Krajišnikom o Vašim
19 nastojanjima, Vašoj želji da se uklone gospodin Stanišić i gospodin Mandić koji
20 je iz pravosuđa, Vi ste im govorili – barem u jednom dijelu – o pitanju
21 skladišta i mogućnosti da su sa njima povezana nekakva krivična dijela, ti
22 magacini. Da li je to tačno?

23 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Mislim da bi bilo dobro kada bi se
24
25
26
27
28
29
30

1 spomenulo sa koje strane, iz kojeg reda je to.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete li nam reći, gospodine Tieger?

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Imam poteškoća da to pronađem, časni Sude,
4 izvinjavam se.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, evo baš sam pogledao
6 na sat. Sada je 7.00 sati.

7 Gospodine Tieger, ako se ne radi o Vašem posljednjem pitanju, ja bih Vam
8 dao još nekoliko minuta. Ali, inače mislim da je bolje da prekinemo s radom do
9 sutra.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Shvaćam Vas.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zamolit ću prvo poslužiteljicu da izvede
12 svjedoka iz sudnice, ali prije toga Vas želim upozoriti da ne biste smjeli ni sa
13 kime razgovarati o svom dosadašnjem ili budućem iskazu ni sa kime.

14 Molim poslužiteljicu da izvede gospodina Trbojevića.

15 [Svedok se povlači]

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, koliko Vam je vremena
17 još potrebno, bar po Vašem mišljenju?

18 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja predviđam, časni Sude, najtočnije što
19 bih mogao reći je da ću iskoristiti prvu sjednicu sutra.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Do sad radite 8 sati i 34 minute, što
21 mislim da ne uključuje pitanja sudaca. Dozvolite...

22 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Predstavница Tajništva me obavijestila
2 da kada su suci postavljali duža pitanja da je to već oduzeto. Ja mislim da je
3 ovaj svjedok bio zakazan za 8..., a ne, za 10 sati. Onda ste Vi još unutar svog
4 roka. Vijeće je u krivu. Dakle, Vi se nadate da ćete do prve pauze završiti.

5 Gospođo Loukas, pretpostavljam da Vi neće unakrsno ispitivati gospodina
6 Trbojevića ili ćete to raditi zajednički?

7 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Mi se uvijek trudimo da zajednički
8 radimo, ali mogu reći da će gospodin Stewart unakrsno ispitivati svjedoka.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imate li neku predstavu o tome, možda u
10 postocima, koliko će Vam vremena biti potrebno. Imate li neku ideju, da li će to
11 duže potrajati ili -

12 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Ja mogu samo reći da ćemo se pridržavati
13 onih Vaših smjernica od 60%.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To bi značilo 6 sati.

15 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Možda i manje, ali ja svakako ne bih
16 željela zajamčiti nešto u ime gospodina Stewarta.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja se samo pitam da li ćemo moći
18 završiti sa svjedokom ovoga tjedna. Na temelju ovog što sam sada čuo, to bi
19 moglo i biti moguće. Ali, to naravno sve ovisi i o ponašanju Vijeća.

20 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Tako je, časni Sude.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da pokušamo postići to. Prekidamo s
22 radom do sutra poslije podne u istoj sudnici u 2.15h. Ja nisam upoznao svjedoka

1 sa time kada se on treba vratiti. Zamolit ću predstavnicu Tajništva da se
2 pobrine za to da svjedok bude upoznat kada se treba pojaviti sutra. Prekidamo s
3 radom do sutra.

4 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite molim.

5 ... Sednica završena u 19.05h.

6 Nastavak zakazan u četvrtak,

7 07.04.2005., u 14.15h.